

UPPSALA
UNIVERSITET

Dnr 2018/1039

Kvalitetsrapport 2018

Baserad på utbildningsutvärderingar
genomförda vid Uppsala universitet

Avdelningen för kvalitetsutveckling 2018-09-28

UPPSALA
UNIVERSITET

Projektledare vid enheten för kvalitet och utvärdering:

Therese Ljunghammar

Maria Wolters

Innehållsförteckning

Inledning och disposition	5
Sammanfattning och diskussion	7
Utbildningsutvärderingarna i pilotomgången	7
Utvärderingsmodellen	11
Uppsala universitets modell för utbildningsutvärderingar	15
Bakgrund	15
Beskrivning av modellen	15
Uppföljning enligt modellen	17
Vad visade bedömarutlåtandena i pilotomgången?	19
Styrkor	19
Svagheter/utvecklingsområden	21
Bedömarnas rekommendationer	25
Vilka åtgärder planeras?	28
Ekonomiska resurser och lärarkapacitet	28
Revision av kursplaner, måluppfyllelse och progression	28
Examinationsformer och bedömningskriterier	29
Studerandes förutsättningar, genomströmning och retention	29
Pedagogiskt kvalitetsarbete	29
Internationalisering, jämställdhet och hållbarhet	29
Studentinflytande och kursvärderingar	30
Forskningsanknytning, vetenskaplig metod och vetenskapligt skrivande	30
Arbetslivsanknytning och samverkan	30
Utbildningens övergripande mål/syfte	30
UKÄ:s utbildningsutvärderingar	31
UKÄ:s utvärderingar av utbildningar på forskarnivå 2017	31
Nämndernas slutsatser av utbildningsutvärderingarna i pilotomgången	34
Vilka är erfarenheterna från pilotomgången?	35
Kvalitetsdrivande utvärdering	35
Huvudsakliga utmaningar	36
Huvudsakliga råd inför framtida utbildningsutvärderingar	36
Några ytterligare reflektioner om processen från pilotomgången	37
Bedömarnas synpunkter på utvärderingen	37

Andra aspekter av processen i pilotomgången _____	39
Studentmedverkan i utvärderingarna _____	39
Intern bedömare från annan fakultet _____	39
Underlag till bedömarna _____	39
Konferensen om utbildningsutvärderingar _____	40
Tidsåtgång _____	40
Studentbarometern _____	40
Utbildningsnyckeltal i GLIS _____	41
Hur ser områdes- och fakultetsnämndernas modeller för utbildningsutvärderingar och årlig uppföljning ut? _____	42
Likheterna är stora _____	42
Vad särskiljer olika områden/fakulteters modeller? _____	42
Utformningen av den årliga uppföljningen _____	42
Utvärderingsenheter _____	43
Form för utbildningsutvärderingar _____	43
Självvärdering och underlag _____	44
Utbildning på forskarnivå _____	44
Uppsala universitets tidsplan för utbildningsutvärderingar 2017-2022 _____	45
Pågående utbildningsutvärderingar 2018 _____	46
Summary _____	47
Reviews of study programmes in the pilot round _____	48
Experiences drawn from the pilot round _____	51

Bilaga 1 Riktlinjer för Uppsala universitets modell för utbildningsutvärderingar

Bilaga 2 Tidsplan för utbildningsutvärderingar 2017-2022

Inledning och disposition

Uppsala universitets modell för utbildningsutvärderingar beslutades av rektor hösten 2016. I modellen ingår en årlig universitetsövergripande kvalitetsrapport utifrån årets genomförda utbildningsutvärderingar. Föreliggande universitetsövergripande kvalitetsrapport är baserad på första omgången utbildningsutvärderingar vid Uppsala universitet. Syftet med rapporten är att sammanfatta vad utbildningsutvärderingarna visar och vilka åtgärder som planeras, för att ge en överblick och bidra till spridning av kunskaper och erfarenheter inom universitetet. På sikt kan kvalitetsrapporterna bidra till en bild av kvaliteten i det samlade utbildningsutbudet och vilka åtgärder som vidtas för att stärka utbildningarnas kvalitet. Rapporterna kan understödja eventuella universitetsövergripande beslut samt underlätta redovisning utifrån externa krav. Målgruppen för kvalitetsrapporten är bred och omfattar rektor, konsistoriet, nämnder, prefekter, studierektorer, programansvariga, kommittéer, programråd, områdeskanslier och universitetsgemensamma stödresurser, lärare och annan undervisande personal, studenter och doktorander. Kvalitetsrapporten föredras för rektor.

Med den breda målgruppen i åtanke är idén med rapporten att den ska kunna tjäna både som en redogörelse för vad föregående års utbildningsutvärderingar har visat, men även att fungera som inspirationskälla och vägledning. Genom utvärderingarna synliggörs såväl goda exempel som olika kvalitetsproblem och hur utbildningsansvariga, lärare och studenter hanterar dem.

Läsaren kan utifrån sin roll och sitt intresse därmed välja att läsa hela rapporten, eller valda avsnitt. Den som vill skaffa sig en överblick av vad utbildningsutvärderingarna visar kan välja att endast läsa avsnittet *Sammanfattning och diskussion*, medan andra som exempelvis är i stånd att inleda en egen utvärdering kan vara hjälpta av att läsa delarna om erfarenheterna från pilotomgången.

Uppsala universitets modell för utbildningsutvärderingar implementerades 2017 med en pilotomgång om tio utbildningsutvärderingar. I pilotomgången ingick fysioterapeutprogrammet, magisterprogram i klinisk farmaci, civilingenjörsprogram i molekylär bioteknik, fristående kurser vid CEMUS, institutionen för kostvetenskap (ej utbildning på forskarnivå), huvudområden på grund- och avancerad nivå i kinesiska, genusvetenskap, antikens kultur och samhällsliv, samt huvudområden på grundnivå i idé- och lärdoms historia och litteraturvetenskap. I december 2017 summerades vad utbildningsutvärderingarna visade samt erfarenheter av pilotomgången vid universitetets första årliga konferens om utbildningsutvärderingar.

De underlag som använts för föreliggande rapport är framför allt bedömarutlåtanden, utvärderingsrapporter och pilotomgångens erfarenheter av processen redovisade till rektor. Därtill har områdes-/fakultetsnämndernas modeller för utbildningsutvärderingar och årlig uppföljning använts, samt i någon mån presentationer under konferensen.

Rapporten inleds med en sammanfattning och diskussion, där bland annat några punkter som kan kräva vidare diskussion inom universitetet lyfts. Rapportens disposition bygger på att det är vad utbildningsutvärderingarna *visar* som är fokus för kvalitetsrapporten. Med detta avses *bedömargruppernas synpunkter och den analys och de åtgärder som de utbildningsansvariga planerar till följd av utvärderingarna*. Efter inledning och bakgrund redovisas vilka styrkor och svagheter/utvecklingsområden bedömarutlåtandena visar på, samt bedömarens rekommendationer till utbildningarna. Ett avsnitt om UKÄ:s utvärderingar av forskarutbildningar vid Uppsala universitet under 2017 följer också. Därefter redovisas vilka åtgärder som utbildningsansvariga planerar till följd av utvärderingarna. Efter det följer ett kort avsnitt om uppföljningen av utvärderingarna, vilken påbörjas hösten 2018. Därefter följer några avsnitt som är unika för denna första kvalitetsrapport. Dessa avsnitt kommer möjligen inte att finnas med i kommande kvalitetsrapporter, eller vara mindre omfattande. Ett sådant avsnitt handlar om pilotomgångens erfarenheter. Dessa erfarenheter har utgjort grund för områdes- och fakultetsnämndernas egna

modeller för utbildningsutvärderingar och årlig uppföljning. Slutligen följer en kort redovisning av Uppsala universitets tidsplan för utbildningsutvärderingar under sexårscykeln 2017-2022.

Sammanfattning och diskussion

Utbildningsutvärderingarna i pilotomgången

Tabell 1 nedan ger en fingervisning om inom vilka områden de största styrkorna och svagheter/utvecklingsområdena återfinns när man sammanför resultaten från samtliga pilotutvärderingar. Tabellen sammanfattar mycket övergripande bedömarens synpunkter och de områden inom vilka utbildningarna planerar åtgärder efter pilotomgången av utbildningsutvärderingarna. Grönmarkerade områden (placerade överst i tabellen) innebär att bedömarna enbart har lyft fram området som en styrka. Gula områden innebär att såväl styrkor som svagheter/utvecklingsområden har iakttagits inom området. Det kan vara så att det varierar mellan olika utbildningar, somliga utbildningar har exempelvis tillfredsställande progression medan andra inte har det. Men det kan också gälla en och samma utbildning. En viss aspekt rörande t.ex. internationalisering skulle kunna fungera väl inom ramen för en viss utbildning, medan en annan aspekt inte gör det. Rödmarkerade områden (placerade nederst i tabellen) innebär att bedömarna endast har lyft fram ett visst område som en svaghet/utvecklingsområde i de fall det har nämnts.

Tabell 1. Översikt över de utvärderade utbildningarnas styrkor och svagheter/utvecklingsområden, bedömarens rekommendationer samt utbildningsansvarigas planerade åtgärder.

Bedömarens utlåtanden			Utbildningsansvarigas planerade åtgärder
Styrkor	Svagheter/utvecklingsområden	Rekommendationer	
Lärares ämnesmässiga kompetens			
Kontinuerlig kvalitetsutveckling av utbildningarna		Systematiskt kvalitetsarbete	Pedagogiskt kvalitetsarbete
Aktiv studentmedverkan i undervisningen			
Lärares pedagogiska kompetens	Lärares pedagogiska vidareutbildning	Kollegialitet och pedagogisk kompetensutveckling	Pedagogisk kompetensutveckling
Progression genom utbildningarna	Progression	Progression	Progression
Förutsättningar för måluppfyllelse	Otydliga utbildningsmål eller lärandemål	Utbildningens mål och måluppfyllelse	Utbildningens övergripande mål/syfte
God konstruktiv länkning	Seminarier som examinerande moment		Lärandemål Examinationsformer och bedömningskriterier Konstruktiv länkning

Färdighetsträning i kritiskt tänkande	Forskningsanknytning och vetenskapligt skrivande	Forskningsanknytning	Forskningsanknytning, vetenskaplig metod och vetenskapligt skrivande
Studentinflytande	Studentinflytande i praktiken och kursvärderingar	Studentinflytande och kursvärderingsarbete	Studentinflytande och kursvärderingar
Samverkan och arbetslivsanknytning	Samverkan och arbetslivsanknytning	Samverkan och arbetslivsanknytning	Samverkan och arbetslivsanknytning
Goda studie- och lärmiljöer	Arbetsbelastning Studiemiljö		
Internationalisering	Internationalisering	Internationalisering	Internationalisering
	Utbildningarnas bristande ekonomiska resurser	Ekonomi och anställningar	Ekonomiska resurser och lärarkapacitet
	Systematiskt kursplanearbete Litteraturlistor		Revision av kursplaner
	Jämställdhet och hållbarhet	Jämställdhet och hållbarhet	Jämställdhet och hållbarhet
	Arbete med retention och genomströmning	Genomströmning och retention	Studerandes förutsättningar, genomströmning och retention

Mot bakgrund av ovanstående sammanfattning om vad pilotomgången av utbildningsutvärderingarna visade har några frågor identifierats som kan kräva närmare diskussioner inom universitetet. Punkterna nedan innehåller även några tankar och frågeställningar som rör hur arbetet med dessa frågor skulle kunna stärkas och bidra med spridande av goda exempel. De ska inte ses som heltäckande, utan som ett sätt att inleda en diskussion.

- **Kursvärderingar**

Bedömaregrupper har noterat att arbetet med kursvärderingar och kursrapporter behöver stärkas, liksom återkopplingen till studenterna. I utbildningsutvärderingarna finns planerade åtgärder som rör kursvärderingar i ett par fall. Uppsala studentkår har genomfört en kvalitetsgranskning av kursrapporter vid sex fakulteter som visar på utvecklingsområden i arbetet med kursvärderingar, och de önskar inleda ett samtal med universitetet om kvalitetssäkringsarbetet med kursrapporter (UFV 2018/1916). Berörda fakulteters diskussioner och eventuella åtgärder med anledning av Uppsala studentkårs rapport skulle vara angeläget att följa upp på universitetsövergripande nivå. Det skulle kunna bidra till spridande av goda exempel. Vid UKÄ:s lärosätessgranskning av Uppsala universitets kvalitetssäkringsarbete kommer de vilja veta hur resultat från dylika undersökningar eller uppföljningar omhändertas och vid behov omsätts i åtgärder.

Avdelningen för kvalitetsutveckling ordnar regelbundet kursvärderingsseminarier. En idé skulle kunna vara att anordna ett särskilt kursvärderingsseminarium i samarbete med Uppsala studentkår och berörda fakulteter med fokus på hur man kan bedriva ett kvalitetsutvecklande arbete med kursrapporter. Seminariet bör även sprida goda exempel

från övriga fakulteter och studentkårer. Vidare styrker Uppsala studentkårs granskning det redan identifierade behovet av en översyn av riktlinjer och rekommendationer för kursvärderingar, vilka senast reviderades 2010.

- **Kollegialitet och pedagogisk kompetensutveckling med bäring på måluppfyllelse, konstruktiv länkning samt progression**

Utbildningsansvariga i flera av utbildningsutvärderingarna i pilotomgången planerar i enlighet med bedömarens rekommendationer åtgärder för revidering av kursplaner, litteraturlistor, progression, konstruktiv länkning, examinationsformer och bedömningskriterier. Vidare planeras åtgärder såsom införande av lärarlag för stärkt kollegial samverkan.

Inom ramen för den årliga uppföljningen har områdes-/fakultetsnämnderna möjlighet att följa hur institutioner och program tar sig an de pedagogiska frågorna. Vissa fakulteter har valt att ha särskilda teman för specifika år (se sid. 44), exempelvis har historisk-filosofisk fakulteten examination av studentarbeten som tema för 2018 och pedagogiskt utvecklingsarbete år 2020, medan teknisk-naturvetenskaplig fakulteten har måluppfyllelse, progression, examination och kursvärdering som fokus för 2018.

God kvalitet på examinationer och bedömningar av studenternas prestationer har bäring på den kollegiala samverkan. Det kan finnas behov av att fundera över vilka rutiner som finns i utbildningsmiljöerna för att uppnå såväl rättssäkerhet som god täckning av lärandemål vid examinationer. Under konferensen om utbildningsutvärderingar nämnde en av de interna bedömarna att en relevant fråga att ställa till lärare under ett platsbesök, för att fånga själva miljön, är vem de går till när de har svårighet att bedöma en examination.

Internationellt är det vanligt med krav på *external examiners* (censorer i Norge), dvs. att anlita examinatorer från andra lärosäten än det som ger utbildningen. I Sverige har vi motsvarande på forskarnivå (betygsnämnden vid disputation). Att ha externa examinatorer på varje examination och låta hen ”dubbelbedöma” varje enskild student är dyrt, men att göra kalibrerande nedslag med något års mellanrum kan rekommenderas. Man omber då en ämneskunnig extern kollega att granska förekommande examinationer inom ett ämne med avseende på utformning och bedömning. Erfarenheten är att det ger ett värdefullt bidrag till upprätthållandet av examinationernas kvalitet. Givet att examinationen är kritisk för att upprätthålla en utbildnings kvalitet, kan ett sådant förfarande ha en viktig roll i kvalitetsarbetet.

Vad finns det då för stöd för pedagogisk kompetensutveckling vid universitetet? Enheten för universitetspedagogik ger universitetsövergripande kurser, verkstäder och konsultationer. I den högskolepedagogiska grundkursen ingår exempelvis konstruktiv länkning som ett tema. Vartannat år anordnar enheten för universitetspedagogik den universitetsövergripande konferensen i universitetspedagogisk utveckling för lärare och forskare. Pedagogiska utvecklare vid enheten för universitetspedagogik står också till förfogande för konsultationer vid behov. TUR (teknisk-naturvetenskapliga fakultetens universitetspedagogiska råd) erbjuder kurser, verkstäder, seminarier och nätverk för lärare inom teknisk-naturvetenskaplig fakultet. PRÅM (pedagogiska rådet vid vetenskapsområdet för medicin och farmaci) anordnar workshops och pedagogiska konferenser för att sprida pedagogiska idéer och forskning inom vetenskapsområdet. Inom vetenskapsområdet för humaniora och samhällsvetenskap bistår exempelvis utbildningsledare i pedagogiskt utvecklingsarbete.

- **Genomströmning och retention**

I ett par av de utvärderade utbildningarna planeras åtgärder vad gäller genomströmning, avhopp och studieavbrott. Planeringsavdelningen har utvecklat lätt tillgängliga utbildningsnyckeltal i GLIS som är till hjälp vid uppföljning av utbildningarna. Utbildningsnyckeltal som återstår att vidareutveckla i GLIS gäller bland annat genomströmning på en utbildningsnära nivå, t.ex. per program, kull och kurstillfälle. Utbildningsutvärderingarna tyder på att det är ett angeläget vidareutvecklingsarbete.

Internationellt finns mycket litteratur om "the first year experience" och hur man kan arbeta för att inte tappa studenter i onödan i början av deras studier. Det finns forskning som visar på vilka faktorer som styr huruvida studenter fortsätter eller hoppar av och som därför kan vara vägledande för olika insatser. Inom teknisk-naturvetenskapliga fakulteten har man arbetat mycket med dessa frågor.

- **Arbetslivsanknytning och samverkan med arbetslivet/avnämare**

I vissa utbildningsutvärderingar bedömdes arbetslivsanknytning och samverkan vara en styrka med utbildningen. I andra fall är det en rekommendation från bedömarna att stärka detta arbete. I avsnittet om *Bedömarnas rekommendationer* återfinns bedömargruppers konkreta rekommendationer rörande arbetslivsanknytning (se sid. 26). Olika sätt att stärka arbetslivsanknytning, t.ex. genom interaktion med avnämare och genom alumnuundersökningar, är åtgärder som planeras inom vissa utbildningar. *Finns det därutöver behov av någon universitetsövergripande insats för att sprida olika sätt att arbeta med arbetslivsanknytning och samverkan med arbetslivet/avnämare?* Teknisk-naturvetenskaplig fakultet har förberedelser för ett framtida arbetsliv som tema för årlig uppföljning år 2019.

- **Internationalisering, jämställdhet och hållbarhet**

Några bedömargrupper ger rekommendationer kring dessa områden (se sid. 26-27). Dessa är vidare områden som man planerar åtgärder för inom vissa av utbildningarna i pilotomgången (se sid. 29). TUR har i sitt höstprogram för 2018 en kurs till sina lärare i undervisning i internationella klassrum (*Teaching in the International Classroom*) och ett seminarium om utbildning för en hållbar framtid. I de kurser som ges vid enheten för universitetspedagogik återfinns såväl temat hållbar utveckling som temat jämställdhet (och lika villkor). Enhetens pedagogiska utvecklare anlitas också av enskilda institutioner för konsultationer på dessa teman.

Förutom alla de lärare med internationell bakgrund som verkar vid universitetet, och alla student- och lärarutbyten, kan exempelvis noteras att universitetet varje år nominerar lärare till stipendieprogrammet Teaching Sabbatical, som drivs i regi av Stiftelsen för internationalisering av högre utbildning och forskning (STINT). Deltagande lärare vistas vid ett utländskt lärosäte under en termin. Inom medarbetarportalen skulle namnen på tidigare STINT-stipendiater kunna synliggöras för att därigenom öka möjligheten att dra nytta av deras erfarenheter. Detta initiativ omfattar högst en lärare per år, så andra sätt att stimulera lärarutbyte är också viktiga.

Finns det därutöver behov av universitetsövergripande insatser för dessa teman?

- **Ekonomiska resurser**

Den svaghet som nämns av flest bedömaregrupper är utbildningarnas bristande ekonomiska resurser. De finansiella ramarna är oftast något som de utbildningsansvariga har begränsat inflytande över, vilket bedömaregrupperna är medvetna om, men de menar likväl att detta påverkar utbildningens kvalitet på olika sätt. Bedömarna skriver att otillräcklig finansiering tar sig uttryck i bristande lärartäthet och lärarkapacitet, med mindre mängd schemalagd undervisning som en följd. Användandet av tillfälliga anställningar för att spara pengar gör att utbildningarna blir mindre stabila. Resurserna för utbildning är således en fråga som uppmärksammas i genomförda utbildningsutvärderingar.

Det är utbildningsansvariga, och i slutändan nämnderna, som behöver göra bedömningen av vilka rekommendationer som är realistiska att genomföra inom befintliga ekonomiska ramar. I en av utvärderingsrapporterna i pilotomgången motiverar nämnden att en av de föreslagna åtgärderna inte är möjlig av resursskäl då det finns en annan satsning på gång inom fakulteten. Det kan möjligen övervägas om instruktionerna till bedömarna bör tydliggöra att de rekommendationer som föreslås i första hand ska rymmas inom givna ekonomiska ramar, förutom i de fall då kvaliteten bedöms som så bristande att mer ekonomiska resurser bedöms vara nödvändiga för att åtgärda bristerna. I slutändan är det då nämndernas uppgift att bedöma om en resurstilldelning är möjlig och nödvändig, eller om utbildningen behöver läggas ned.

- **Fristående kurser**

Det finns signaler om att kvalitetsuppföljning av fristående kurser i viss mån inte är lika systematisk som kurser som ges inom ramen för program. I områdes-/fakultetsmodeller för utbildningsutvärderingar planerar man för tydligare uppföljning av fristående kurser.

Utvärderingsmodellen

Nedan sammanfattas och diskuteras följande två frågeställningar rörande Uppsala universitets modell för utbildningsutvärderingar:

Verkar arbetet med modellen så här långt svara mot de i riktlinjerna angivna utgångspunkterna?

Vilka utmaningar finns för Uppsala universitets utvärderingsmodell?

Diskussionen är uppbyggd kring de fem utgångspunkter som är uppställda i Uppsala universitets modell för utbildningsutvärderingar (UFV 2015/475).

Uppsala universitets modell:

- *är decentraliserad och bygger på det löpande kvalitetsarbetet*

Ja, områdes-/fakultetsnämnder har utformat instruktioner, gett stöd och följt processen i pilotomgången, parallellt med att de utformat sina former och rutiner för utbildningsutvärderingar och den årliga uppföljningen. I områdes-/fakultetsnämnders modeller framgår tydligt att de bygger på det löpande kvalitetsarbetet. Utvärderingarna ska återspeglas inom den ordinarie verksamhetsplanerings- och uppföljningsprocessen. Utbildningsutvärderingarna kommer även att följas upp i rektors områdesdialog. Områdes- och fakultetsnämnder har fått i uppdrag av rektor att under vårterminen 2020 göra en enklare utvärdering av kvalitetsarbetet så att former och rutiner vid behov kan justeras i halvtid av sexårscykeln.

- *utgår från ett forskande förhållningssätt till utvärdering där extern kritisk granskning och kollegiala arbetsformer är en självklarhet*

Ja, så har utvärderingarna bedrivits. Den externa och interna granskningen med ett utifrån-perspektiv på utbildningarna har ansetts mycket givande i de flesta fall. De externa bedömarna har varit ämnessakkunniga med erfarenhet från liknande utbildningar vid andra lärosäten, och i vissa fall avnämare. Den interna bedömaren från en annan fakultet har bidragit med ett utifrån-perspektiv genom att vara lärare med en annan ämnesbakgrund och annan fakultetstillhörighet. De kollegiala arbetsformerna har vidare uppskattats, både i relation till bedömarna under platsbesöket och i organiseringen av självvärderingen med återkoppling från kollegiet och studenter.

Under konferensen påpekade bedömarna i pilotomgången att det sker ett ömsesidigt lärande mellan bedömarna och utvärderad utbildning. De universitetsinterna bedömarna är därigenom ett sätt att sprida den pedagogiska kompetens som finns bland universitetets lärare, till exempel bland excellenta lärare och pedagogiska pristagare. Det bidrar vidare till att synliggöra goda lärarinsatser i utbildningen vid universitetet. Uppdraget som bedömarna bör ses som meriterande. Modellen med interna bedömarna kan bli såväl en möjlighet som en utmaning för universitetet.

En utmaning gäller rekryteringen av bedömarna, såväl externa som universitetsinterna, samt studentrepresentanter. I samtliga fall är god framförhållning en nyckelfaktor. Åren framöver kommer det att behövas många universitetsinterna bedömarna i utbildningsutvärderingar, dvs. kollegor från en annan fakultet. En av piloterna föreslog ett system för rekrytering och utbildning av interna bedömarna som kan utvärderingssystemet, något som kan likna mentorskollegiet. Tid behöver kunna avsättas i tjänstgöringsplaner för uppdrag som intern bedömarna. Bedömarna har lagt ned ungefär en arbetsvecka på uppdraget. Det bedöms som angeläget att det på olika nivåer av utbildningsansvariga, bland prefekter, studierektorer och intresserade lärare, förs en diskussion kring dessa frågor.

En diskussion behöver föras gällande ersättning till de interna bedömarna, vilket framgår av ett par av pilotredogörelserna. Ett råd till pilotomgången var att ersättning för intern bedömarna går till den institution där den interna bedömaren verkar, och att det sedan är upp till prefekten att frigöra tid eller ge övertidsersättning. Samhällsvetenskapliga fakulteten anser att kostnaden för den universitetsinterna bedömaren bör likställas med andra kollegiala uppdrag, och därmed avsättas i tjänsteplaneringen för respektive uppdrag, och inte ersättas ekonomiskt. En annan pilotredogörelse framhåller att det finns behov av riktlinjer för ersättning av interna bedömarna så att det harmoniseras inom universitetet. En av bedömargrupperna menade att man kan betrakta uppdraget som bedömarna som ett uppdrag som borde kunna ligga inom tjänsten, ungefär som att agera granskare för en vetenskaplig tidskrift. Samma grupp pekar samtidigt på att om ersättning utgår så är det viktigt att den ligger på samma nivå som för liknande sakkunniguppdrag, så att detta inte bortprioriteras till förmån för andra uppdrag.

- *är kvalitetsdrivande och innefattar student-/doktorandmedverkan*

Ja, så här långt tyder allt på det. Utbildningarna i pilotomgången är samstämmiga om att utbildningsutvärderingarna har varit kvalitetsdrivande. Det som framför allt lyfts fram som positivt med metoden är det externa perspektivet på utbildningarna, självvärderingsarbetet i

kollegiet, bedömarens platsbesök och studenternas medverkan i processen. Den första konferensen om utbildningsutvärderingar blev uppskattad och det kollegiala mötet över områdes-/fakultetsgränser var en av de saker som bidrog till det. Huruvida utvärderingarna verkligen är kvalitetsdrivande kan dock egentligen inte bedömas förrän efter en uppföljning av åtgärder har skett.

Ja, utbildningsutvärderingarna i pilotomgången har innefattat studentmedverkan på många sätt. Studentmedverkan var något som pilotomgången ansåg hade varit mycket givande i utvärderingsarbetet.

Det kan vara en utmaning att locka studenter till deltagande i utbildningsutvärderingarna. Information i god tid och att erbjuda deltagande studenter intyg för deras deltagande är råd från medverkande studenter i pilotomgången. De piloter som saknade en studentrepresentant i bedömargruppen beklagade detta. Med god framförhållning och dialog med studentkårerna bör detta kunna förbättras. Studentkårerna har själva identifierat åtgärder och vill stärka utbildning och erfarenhetsutbyte till studentrepresentanter.

- *är skarp, dvs. förmår identifiera och åtgärda brister*

Ja, så här långt tyder allt på att modellen förmår att identifiera utvecklingsområden och brister. Huruvida modellen i praktiken klarar av att identifiera och åtgärda brister, och därmed göra utbildningarna bättre, är dock något som måste följas framgent under sexårscykeln. I utvärderingsrapporterna från utbildningsansvariga framgår planerade åtgärder, och vanligen ingår en tidsplan över när åtgärderna ska vara genomförda. I något fall återremitterade nämndens beredande organ utbildningens förslag på utvärderingsrapport, då de ville se en tydligare åtgärdsplan.

Pilotomgången vittnade om att självvärderingsarbetet tillsammans med lärare och studenter i sig inneburit att svagheter/utvecklingsområden identifierats. Bedömarna har identifierat nya områden, såväl styrkor som svagheter/utvecklingsområden, men också bekräftat sådant som utbildningarna själva identifierat. Viktigt att notera är att det är de utbildningsansvariga för utbildningarna som måste värdera och aktivt förhålla sig till bedömargruppens rekommendationer och avgöra vilka åtgärder som är avgörande för utbildningens kvalitet. Till syvende och sist är det nämnderna med sitt kvalitetsansvar som står för skärpan i systemet. Det är därmed viktigt att framhålla betydelsen av att nämnderna vid behov anger nödvändiga åtgärder i utvärderingsrapporterna.

Uppföljningen av åtgärder är av stor betydelse för skärpan. En utmaning för modellen gäller själva uppföljningen, att den utformas så att den blir tillräckligt skarp utan att vara onödigt betungande. När UKÄ granskar Uppsala universitets kvalitetssäkringsarbete år 2020 kommer bedömarna med stor sannolikhet att vilja se vilka bedömningar som ansvariga nämnder gjort, vilket kan vara lättare eller svårare beroende på hur nämndernas slutsats utformas. UKÄ kommer vidare vilja se exempel på åtgärder som vidtagits för att komma tillrätta med identifierade brister. De kommer också vilja se hur uppföljningen av åtgärder sker.

Ytterligare en utmaning för Uppsala universitets modell är att tidsplanen hålls. Under perioden 2019-2021 kommer ett stort antal utbildningsutvärderingar att äga rum varje år. Hösten 2020 kommer UKÄ att påbörja granskningen av Uppsala universitets kvalitetssäkringsarbete. Då kommer UKÄ att vilja se belägg för att Uppsala universitets

modell fungerar i praktiken. Det är därför av vikt att områden/fakulteter har hunnit genomföra en betydande andel utbildningsutvärderingar tills dess. Det är viktigt för trovärdigheten att tidsplanen hålls och att områdes-/fakultetsnämnder kan visa på systematiken i kvalitetsarbetet och uppföljningen av utbildningen.

- *är så enkel och kostnadseffektiv som möjligt*

Områdes-/fakultetsnämndernas modeller är tydligt utformade för att förstärka det årliga systematiska kvalitetsarbetet, vilket kommer att underlätta inför utbildningsutvärderingarna som ska ske vart sjätte år. Områdes-/fakultetsnämnder har beaktat kostnadseffektiviteten i utformningen av sina former och rutiner för utbildningsutvärderingar.

En utmaning är resursåtgång och resursanvändning. Balansakten består i att genomföra utvärderingar som är kostnadseffektiva och samtidigt meningsfulla, kvalitetsdrivande och (tillräckligt) skarpa. Den tid som har ägnats utvärderingsarbetet varierar en del mellan olika piloter. En anledning kan vara skillnader i ”utvärderingsobjektets” omfattning och komplexitet. Detta lär utgöra en återkommande diskussion inom områden/fakulteter och även universitetsövergripande. Nämnderna och andra utbildningsansvariga kan dock komma att vid behov modifiera sina modeller för att de ska ge mesta möjliga kvalitetsdrivande effekter utan att i onödan tynga systemet. Internationell erfarenhet visar att denna typ av interna system riskerar att växa sig stora initialt, för att sedan omdanas till ett effektivt minimum. Det finns vissa signaler som tyder på att utbildningsutvärderingarna, tillsammans med andra utvärderingar, sätter medarbetare under stor press. Målet bör därför vara att medvetet sträva efter en rimlig ambitionsnivå redan från början och efter hand stärka det som eventuellt behöver stärkas.

Uppsala universitets modell för utbildningsutvärderingar

Bakgrund

Rektor tillsatte under våren 2015 en universitetsövergripande arbetsgrupp under ledning av vicerektor Torsten Svensson med uppdrag att ge förslag på en modell för systematiska utbildningsutvärderingar vid Uppsala universitet.

Bakgrunden till arbetsgruppens uppdrag var den internationella KrUUt-panelens rekommendation till Uppsala universitet om att utforma en modell för egeninitierade systematiska analyser av utbildningarnas kvalitet ur ett helhetsperspektiv (curriculum reviews), liksom regeringens förslag om ett nytt nationellt kvalitetssäkringssystem (U2015/1626/UH). Med start 2017 infördes det nya nationella systemet för kvalitetsgranskning av högre utbildning i Sverige (UKÄ rapport 2016:15). Inom ramen för detta system delas ansvaret för kvalitetssäkring av högre utbildning av Universitetskanslersämbetet (UKÄ) och lärosätena själva.

Rektor fattade 2016-10-25 beslut om Uppsala universitets modell för utbildningsutvärderingar (UFV 2015/475). Rektor beslutade även att en pilotomgång av utbildningsutvärderingar skulle genomföras under 2017. Områdes- och fakultetsnämnder fick vidare i uppdrag att utveckla områdets/fakultetens former för systematisk kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling av utbildning ur ett helhetsperspektiv, inbegripet årlig uppföljning och utbildningsutvärderingar. I uppdraget ingick att redovisa detta till rektor senast 2018-02-28. Vidare beslutade rektor om en tilldelning av resurser till vetenskapsområdena för implementering av uppdragen och pilotomgången. Rektorsbeslutet innefattade även att ett ändamålsenligt universitetsgemensamt stöd skulle tillses (kunskapsstöd, studentbarometer, konferens, nyckeltal som underlag för utbildningsuppföljning, kvalitetsrapport).

Rektor gav vidare områdes- och fakultetsnämnder i uppdrag att under vårterminen 2020 genomföra en enklare utvärdering av kvalitetsarbetet inom respektive område/fakultet, med fokus på former för årlig uppföljning och utbildningsutvärderingar, liksom av det universitetsgemensamma stödet, så att rutiner och arbetssätt kan förbättras redan under innevarande sexårscykel. Resultat och förslag på åtgärder ska redovisas till rektor senast 2020-06-30. Det universitetsgemensamma stödet ska vidare inom ramen för sexårscykeln utvärderas av minst två externa kollegor och minst en intern kollega från varje vetenskapsområde.

Beskrivning av modellen

Uppsala universitet modell för utbildningsutvärderingar omfattar all utbildning¹. Ambitionen är att modellen ska stimulera lärare, utbildningsansvariga och studenter att i enlighet med universitetets mål och strategier skapa en utbildning av högsta nationella och internationella kvalitet. Uppsala universitets modell utgår från den akademiska kvalitetskulturen och bygger på följande utgångspunkter. Modellen:

- är decentraliserad och bygger på det löpande kvalitetsarbetet
- utgår från ett forskande förhållningssätt till utvärdering där extern kritisk granskning och kollegiala arbetsformer är en självklarhet
- är kvalitetsdrivande och innefattar student/doktorandmedverkan
- är skarp, dvs. förmår identifiera och åtgärda brister, och

¹ Med all utbildning avses all förekommande utbildning på grundnivå (kurser, utbildningsprogram, huvudområden, biomedicin), avancerad nivå (kurser, utbildningsprogram, huvudområden) och forskarnivå (ämnen, kurser), behörighetsgivande förutbildning, kompletterande pedagogisk utbildning, uppdragsutbildning.

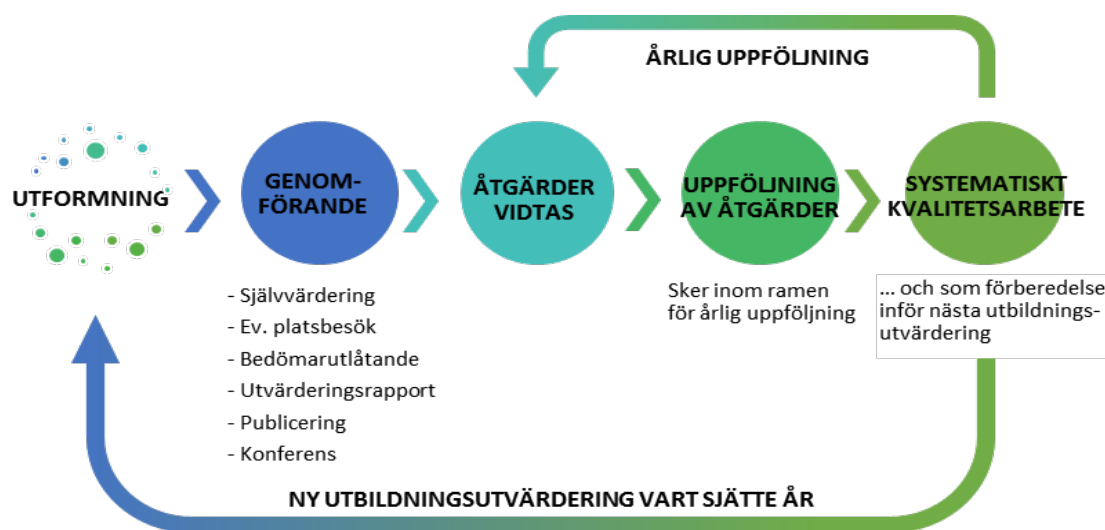
- är så enkel och kostnadseffektiv som möjligt.

Enligt riktlinjer för Uppsala universitets modell för utbildningsutvärderingar (UFV 2015/475) består modellen av två delar: årlig systematisk uppföljning av utbildning och utbildningsutvärderingar vart sjätte år (se Figur 1). I modellen integreras det löpande kvalitetsarbetet och årlig uppföljning, med utbildningsutvärderingarna vart sjätte år, till en helhet som understödjer och stimulerar kvalitetsarbetet. Modellen förstärker det systematiska kvalitetsarbetet.

Uppsala universitets modell bygger på såväl extern som universitetsintern kollegial granskning. Modellen är decentraliserad och utgår från områdes/fakultetsnämnders ansvar att säkra, utveckla och följa upp kvaliteten i utbildningen.

Skärpan i systemet åstadkoms av krav på extern och intern granskning av all utbildning, områdes/fakultetsnämnders slutsats och uppföljning av åtgärder, verksamhets- och uppföljningsprocessen, den årliga konferensen och öppenhet med resultat och planerade åtgärder genom publicering på universitetets webbplats.

Under sexårscykeln 2017-2022 ska alla utbildningar vid universitetet ha ingått i en utbildningsutvärdering. Efter att områdes- och fakultetsnämnder i februari 2018 har inkommit med fastställda tidsplaner finns nu en sammanställd tidsplan för Uppsala universitets utbildningsutvärderingar 2017-2022 (se avsnittet *Uppsala universitets tidsplan för utbildningsutvärderingar 2017-2022*).

Figur 1. Schematisk skiss över Uppsala universitets modell för utbildningsutvärderingar.

Utbildningsutvärderingarna ska omfatta en helhetsbedömning av utbildningens kvalitet, dess styrkor, svagheter och utvecklingsområden. Utbildningsutvärderingen ska innehålla en *självvärdering* och relevanta *underlag* som grund för bedömningen. Varje utbildningsutvärdering ska täcka in *elva aspekter* (se nedan). Bedömarna skriver, som minimum, ett sammanfattande *bedömarutlåtande* om utbildningens styrkor, svagheter/utvecklingsområden samt ger sina rekommendationer.

Utbildningsansvariga skriver en kort *utvärderingsrapport*, där de sammanfattar de viktigaste slutsatserna utifrån självvärdering och bedömarutlåtande, och redovisar *planerade åtgärder*. *Utvärderingsrapporten* ska behandlas av områdes-/fakultetsnämnder och innehålla *nämndens slutsats*. Nämndens slutsats ska innehålla om *behov av särskild uppföljning* föreligger. *Nödvändiga*

åtgärder följs upp inom ett år, och därefter till dess de är genomförda eller tills utbildningen lagts ned. Åtgärder och utvecklingsinsatser vidtas till följd av utbildningsutvärderingarna och följs inom ramen för årlig uppföljning.

Varje utbildningsutvärdering ska täcka in följande aspekter:

- att utbildningarna når målen i högskolelagen och högskoleförordningen (examensordningen) och utbildningsspecifika mål, dvs. att de faktiska studieresultaten motsvarar de förväntade studieresultaten
- att undervisningens innehåll och form vilar på vetenskaplig grund samt beprövad erfarenhet
- att undervisningen sätter studenters/doktoranders lärande i centrum
- att målen examineras på ett ändamålsenligt och rättssäkert sätt och att progression säkerställs
- att verksamheten i utbildningen har aktuell ämnesmässig och högskolepedagogisk/ämnesdidaktisk kompetens samt att lärarkapaciteten är tillräcklig
- att internationalisering och internationella perspektiv liksom hållbarhetsperspektiv främjas
- att jämställdhetsperspektiv integreras i utbildningen
- att utbildningen svarar mot individens och samhällets behov av utbildning och professionell kunskap och förbereder studenterna för ett framtida arbetsliv
- att studenterna/doktoranderna har inflytande i planering, genomförande och uppföljning av utbildningen
- att en för alla studenter/doktorander tillgänglig och ändamålsenlig studiemiljö föreligger
- att kontinuerlig uppföljning och utveckling av utbildningen genomförs

Uppföljning enligt modellen

Den årliga systematiska uppföljningen är en del av områdes-/fakultetsnämnders ansvar för kvaliteten i utbildningarna, och en integrerad del av Uppsala universitets modell. I uppföljningen kan flera delar identifieras.

För det första ansvarar områdes-/fakultetsnämnder för att eventuella *nödvändiga åtgärder* följs upp inom ett år, och därefter till dess de är genomförda eller utbildningen lagts ned. Det är en del av skärpan i universitetets modell. Det ska framgå av nämndens slutsats i utvärderingsrapporten om behov av särskild uppföljning föreligger.

För det andra ansvarar nämnderna för att åtgärder och utvecklingsinsatser vidtas till följd av genomförda utbildningsutvärderingar, och att planerade åtgärder följs upp inom ramen för årlig uppföljning. I påföljande årlig uppföljning blir det aktuellt med en bedömning av huruvida vidtagna åtgärder fått avsedd effekt, eller vilka andra åtgärder som vidtagits.

För det tredje är även den årliga konferensen en del i uppföljningen av genomförda utbildningsutvärderingar. Där presenterar utbildningsansvariga vad utbildningsutvärderingarna visar.

För det fjärde så är den systematiska årliga uppföljningen av utbildningarna stärkt i universitetets modell, och ses som den viktigaste delen i nämndernas modeller för utbildningsutvärderingar och årlig uppföljning. Som framgår av avsnittet om områdes-/fakultetsnämndernas modeller så ska institutioner och/eller program årligen inkomma med en kvalitetsrapport/verksamhetsberättelse. Vissa områden/fakulteter har även årsspecifika teman för den årliga uppföljningen.

För det femte sker en ny uppföljning av genomförda åtgärder i nästa sexårscykel (2023-2028). Då sker en uppföljning av vad den tidigare utbildningsutvärderingen visade och vilka åtgärder som vidtagits sedan dess och om åtgärderna bedöms ha haft avsedd effekt.

Uppföljningen av utbildningsutvärderingar och årlig uppföljning sker inom ramen för ordinarie verksamhetsplanering och verksamhetsuppföljning. Nämnderna ska i enlighet med riktlinjerna årligen sammanställa och redovisa sin analys av resultaten och de slutsatser som dragits av genomförda utbildningsutvärderingar inklusive eventuella behov av nödvändiga åtgärder och särskild uppföljning, vilket redovisas till rektor inom ramen för ordinarie verksamhetsplanering och verksamhetsuppföljning och i rektors områdesdialog.

En universitetsövergripande kvalitetsrapport sammanställs årligen utifrån genomförda utbildningsutvärderingar och konferens. Kvalitetsrapporten föredras för rektor och utgör underlag vid rektors områdesdialog.

Arbetet med uppföljningen inom ramen för Uppsala universitets modell påbörjas under hösten 2018. Utvärderingarna i pilotomgången är klara och ansvariga nämnder har tagit ställning till utvärderingsrapporterna. Arbetet med åtgärder fortgår, och kommer att återrapporteras till nämnderna i enlighet med områdets/fakulteternas årliga uppföljning. Den årliga uppföljningen av utbildningar kommer att ske enligt områdets/fakulteters modeller (se avsnittet *Hur ser områdes- och fakultetsnämnders modeller för utbildningsutvärderingar och årlig uppföljning ut?*). I oktober 2018 kommer utbildningsutvärderingar att ingå som en del i rektors områdesdialog. I enlighet med Underlag för årsredovisning och övrig uppföljning 2018 (UFV 2018/982) ska områdes-/fakultetsnämnderna kort redovisa sin analys av resultaten och de slutsatser som dragits av genomförda utbildningsutvärderingar, inbegripet uppföljning av nödvändiga åtgärder. Även slutsatser och åtgärder med anledning av årlig uppföljning av utbildning redovisas.

Vad visade bedömarutlåtandena i pilotomgången?

I den här delen av texten ges en sammanfattning över vilka generella drag som man kan utläsa ur de olika bedömarutlåtandena för de utbildningar som ingick i pilotomgången av Uppsala universitets modell för utbildningsutvärderingar. Samtliga bedömarutlåtanden finns tillgängliga på universitetets webbplats (sök Kvalitetsarbete) och på medarbetarportalen.

Samtliga bedömargrupper har fått i uppdrag att uttala sig om den utvärderade utbildningens styrkor och svagheter/utvecklingsområden, samt ge sina rekommendationer till utbildningsansvariga. Exakt hur instruktionerna till bedömargrupperna såg ut i övrigt varierar mellan de olika fakulteterna.

Formen på vilken bedömarutlåtandena är skrivna varierar. Skillnaderna beror till viss del på fakulteternas instruktioner till bedömargrupperna men bedömargrupperna fick i många fall stor frihet att utforma utlåtandena. Ett annat faktum är att utvärderingsenheterna skiljer sig mycket åt. I fem fall är det huvudområden som utvärderats, medan det i tre fall rör sig om utbildningsprogram. I ett fall rör det sig om utvärdering av ett helt kurspaket och i ett annat fall om en hel utbildningsmiljö, som inkluderar såväl två utbildningsprogram som fristående kurser.

Bedömarutlåtandenas varierande utformning är helt i sin ordning, då det är meningen att de ska kunna anpassas till olika utbildningar och vara så ändamålsenliga som möjligt. Skillnaderna innebär dock en viss utmaning i möjligheten att utläsa tydliga mönster i bedömningarna efter pilotomgången av utvärderingssystemet. Det är vidare så att aspekter som en bedömargrupp menar är en styrka inom en viss utbildning kan vara en svaghet inom en annan. Trots detta går det likväl att utläsa en del vanligt förekommande synpunkter i utlåtandena. Ett antal citat är plockade ur de olika bedömarutlåtandena som belysande exempel. Citat har hämtats ur samtliga tio bedömarutlåtanden, vilket innebär att alla piloter är representerade med exempel.

Styrkor

Den mest framträdande styrkan som tas upp av i stort sett samtliga bedömargrupper är **lärares kompetens**. Det gäller såväl vetenskaplig meritering och pedagogisk skicklighet som engagemang. Det faktum att lärarna är vetenskapligt meriterade, och i stor utsträckning forskningsaktiva, borgar enligt flertalet bedömargrupper för god forskningsanknytning i utbildningen. I några bedömarutlåtanden står att läsa:

Bedömarpanelen vill understryka att en mycket stark sida hos utbildningen är den höga vetenskapliga kompetensen bland de undervisande lärarna, och att alla lärare är aktiva forskare. Detta borgar för att utbildningen på ett djupgående sätt blir forskningsanknuten och att "undervisningens innehåll och form vilar på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet" [...]

Det finns både en hög vetenskaplig och pedagogisk kompetens/skicklighet i lärarkollegiet, den senare väl underbyggd med formell högskolepedagogisk utbildning. Lärarna uppvisar sammantaget en stor bredd vad gäller vetenskaplig kompetens och kan i stor utsträckning undervisa inom sina egna specialområden, vilket ger goda förutsättningar för forskningsanknytning i undervisningen.

[...] en starkt engagerad, vetenskapligt och pedagogiskt meriterad och erfaren personalgrupp, som utgör den fasta staben och ledningsgruppen.

Flera bedömargrupper lyfter även fram att lärarna är pedagogiskt skickliga, med goda pedagogiska meriter och pedagogisk utbildning.

Lärarna på programmet har god ämnesmässig kompetens, och den pedagogisk/didaktiska kompetensen är mycket god.

Undervisningen har en hög pedagogisk nivå, med imponerande avancerade pedagogiska reflektioner från amanuenserna.

Som ett stöd för lärarnas goda pedagogiska kompetens kan nämnas att flera bedömargrupper ser det som en styrka i utbildningarna att varierande former för såväl undervisning som examination förekommer.

Under intervjuerna framhölls dock pedagogiska modeller för hur lärare kan introducera forskningsanknytning på andra vis, som att tillsammans med studenterna t.ex. aktivera historiografiska frågeställningar. Bedömarpanelen fann denna typ av pedagogisk kreativitet som en styrka inom utbildningen.

Att institutionen försöker tänka på att använda olika utbildnings- och examinationsformer är en styrka.

I flera bedömarutlåtanden uppges att studenterna uppfattar lärarna som engagerade i sina respektive ämnen, men även i undervisningen och lärandet som sådant, och att många lärare är tillgängliga och hjälpsamma.

De studenter vi pratade med uttryckte att lärarna och programledningen ständigt är lyhörda för synpunkter och åsikter.

Den näst mest vanligt förekommande styrkan som bedömarna pekar på är att utbildnings- och programansvariga redan **arbetar kontinuerligt med kvalitetsutveckling av utbildningarna**. Bedömarna lyfter fram att det finns ett engagemang och intresse av att systematiskt förbättra utbildningarna. Utbildningsansvariga arbetar inom de olika utbildningarna med att fortlöpande revidera utbildningsplaner, kursplaner samt uppdatera litteraturlistor. Kvalitetsutvecklingen säkras på många håll genom olika programråd, arbetsgrupper och kommittéer, även om ansvaret för utbildningens kvalitet och utveckling i slutändan vilar på respektive fakultets-/områdesnämnd. Några citat lyder:

Det finns också en tydlig strävan att fortlöpande revidera och utveckla kurserna.

En styrka är att även om de erhöll ett bra utfall vid förra granskningen valt att kontinuerligt arbeta vidare med utveckling av programmet.

Utifrån det material vi fått ta del av och intryck från studenter sker det regelbundet utvärderingar och arbete med att utveckla och förbättra programmet. Det sker både av programmet i stort (årliga utvärderingar), halvtidsutvärderingar och utvärderingar efter samlingar i Uppsala. Förändringar som görs som en följd av utvärderingarna kommuniceras till studenterna. Resultatet av utvärderingar diskuteras med studentrepresentanter och skickas också ut till studierektorer.

En annan återkommande styrka är att det inom de utvärderade utbildningarna på ett tydligt sätt **arbetas med progression**. Flera bedömargrupper vittnar om att progression ofta är tydligt framskrivet när det gäller kursplaner, och att det genom utbildningarna finns ett avancemang mot uppfyllelse av utbildningens mål. Det förekommer ”*visualiseringar av framtida yrkesroller*” och en annan bedömargrupp skriver att ”*flera aktiviteter bland programmets ledning och lärare kan identifieras vilka syftar till att få de separata kurserna att fungera som helhet och därmed bidra till uppfyllelse av programmålen*”. En bedömargrupp påpekar även att användandet av samma lärare på grundnivå och avancerad nivå bidrar till progression.

Förutsättningar för måluppfyllelse är en annan aspekt som i många fall lyfts fram som en styrka av bedömargrupperna. Bedömarna menar att flera av de utvärderade utbildningarna har väl artikulerade och i kursplanerna framskrivna mål som stämmer väl överens med Högskoleförordningens examensmål. På flera håll har bedömargrupperna sett exempel på aktiviteter som bidrar till uppfyllelse av program- och utbildningsmål, och det förekommer även regelbundna diskussioner om hur examensmålen kan uppnås och examineras. En av de utvärderade utbildningarna har arbetat särskilt med att ta fram tydliga bedömningskriterier gällande alla typer av examination, för att på ett transparent och konkret sätt visa vilka kunskaper och färdigheter som

krävs för godkänd examination och därmed måloppfyllelse. Studenter på den aktuella utbildningen menar att den här typen av "måltänk" tydliggör vad som krävs av dem.

Flera bedömargrupper säger sig även se prov på **god konstruktiv länkning** i utbildningarna, det vill säga att det finns en tydlig relation mellan mål, undervisning och examination.

Ett av Högskoleförordningens examensmål för generella examina är förmåga till **kritiskt tänkande**. Detta är ytterligare en aspekt som bedömarna menar är en styrka i flera av de utvärderade utbildningarna. Studenterna tränas på olika sätt och på olika nivåer i kritiskt tänkande och att ha ett kritiskt förhållningssätt, bland annat genom läsning av vetenskapliga artiklar och deltagande i seminariediskussioner.

Den höga nivån av **studentinflytande** är något som lyfts fram av bedömargrupperna som en styrka. Studentinflytande syns på flera olika sätt i utbildningarna, inte minst genom studenters deltagande i programråd och institutionsstyrelser, men även via verktyg som exempelvis kursvärderingar. Studenterna tillåts i många fall påverka och delta i utformningen av sin utbildning.

Även **aktiv studentmedverkan** i undervisningen är en styrka i flera utvärderade utbildningar, inte minst inom de där studentledd undervisning används som modell. Även i den enda benchmarking-baserade utvärderingen som gjordes inom ramen för pilotomgången, framhålls studentcentrerat lärande som en styrka. De externa bedömarna är verksamma vid en liknande utbildning som den utvärderade, fast vid ett skotskt universitet. De skotska bedömarna lämnar följande kommentar:

We commend the level of student centred peer based learning, student centred interactive learning with student cohorts ahead and behind the training of students and supervisors in use of reflection, peer review and feedback.

Ett annat tema som framträder som en styrka är nivån av **samverkan och arbetslivsanknytning**. Där så är relevant har en stor andel lärare erfarenhet av arbete utanför akademien, och det förekommer samarbeten med andra lärosäten och yrkesorganisationer.

Positivt är den arbetslivsvecka för studenterna som anordnas på termin 4 då personer kommer till institutionen och berättar om sin karriär efter utbildningen.

Samarbetet med andra utbildningar i Sverige och Norden, och ökat samarbete med Akademiska sjukhuset i Uppsala och Karolinska Institutet i Stockholm är positivt.

Slutligen nämner flera bedömargrupper att de utvärderade utbildningarna på ett förtjänstfullt sätt arbetar med **internationalisering**, även om detta arbete kan ha lite olika innebörd beroende på utbildningens karaktär (det kan exempelvis röra sig om stöd för studentutbyten, internationella perspektiv i kurslitteratur, eller att man stöder studenter till att presentera självständiga arbeten på internationella konferenser), och att många studenter befinner sig i **goda studie-och lärmiljöer** med god tillgång till ändamålsenliga lokaler och studiebibliotek.

Svagheter/utvecklingsområden

Den svaghet som nämns av flest bedömargrupper är **utbildningarnas bristande ekonomiska resurser**. De finansiella ramarna är oftast något som de utbildningsansvariga har begränsat inflytande över, vilket bedömargrupperna är medvetna om, men de menar likväl att detta påverkar utbildningens kvalitet på olika sätt. Bedömarna skriver att otillräcklig finansiering tar sig uttryck i bristande lärartäthet och lärarkapacitet, med mindre mängd schemalagd undervisning som en följd. Användandet av tillfälliga anställningar för att spara pengar gör att utbildningarna blir mindre

stabila, och det ses även som ett problem att tidsbegränsat anställd personal ofta inte tillåts delta i pedagogisk kompetensutveckling. Några citat lyder:

En viktig princip måste dock slås fast: En statligt bedriven verksamhet måste vara fullt ut finansierad. Gällande avtal och timräkning måste respekteras. Det är alltså inte möjligt att utöka undervisningen med "frivilliga" insatser av lärare.

[Utbildningen] har osäkra ekonomiska ramar/förutsättningar. Det sjunkande finansiella stödet under senare år inger oro. Det är tydligt att återkommande osäkerheter kring framtida organisation, uppdrag och ekonomiska förutsättningar är tärnande på organisationen.

Antalet helårsstudenter är för närvarande 42, 2010 var antalet 73. Söktrycket är stabilt och högre än det antal platser som erbjuds. Vi beklagar den kraftiga minskningen.

Timanställda lärare får inte gå universitetets pedagogiska grundkurs.

Att undersöka om lärarkapaciteten är tillräcklig är en av bedömargruppens specificerade uppgifter. Det är i dagsläget tveksamt att säga att den är tillräcklig.

Gruppens bedömning är att institutionen har för få lärare för undervisningsåtagandet. Den möjliga totala undervisningstiden i lärarkollegiet verkar låg relativt utbildningsuppdraget.

I vissa fall påverkar den ekonomiska situationen även antalet (fysiska) studieplatser som kan erbjudas. En bedömargrupp skriver att detta är en omständighet som besvärar ett antal institutioner vid Uppsala universitet. En annan aspekt, nämnd av ett par bedömargrupper, som angränsar till temat om bristande ekonomiska resurser är att det finns en sårbarhet om en viss utbildning blir för liten, med avseende på både studiemiljön och antalet tillgängliga lärare.

Ett annat tema som framträder som ett utvecklingsområde i flera bedömarutlåtanden är hur hög **graden av studentinflytande är i praktiken**. Som synes i avsnittet ovan så är studentinflytande något som nämns av flera bedömargrupper som en styrka, men andra bedömare är osäkra på hur detta genomförs och efterlevs. I ett par utlåtanden står att läsa att det kan vara svårt att få studenter att delta i olika arbetsgrupper och utskott. I relation till detta nämns i flera utlåtanden att arbetet med **kursvärderingar och kursrapporter** behöver stärkas. Studenterna upplever inte alltid att de synpunkter som getts vid kursvärderingarna tas tillvara och leder till förändringar. I vissa fall uppger studenterna att de inte har kunskap om varför en kursvärdering ska fyllas i, vilket leder till låga svarsfrekvenser. Det kan samtidigt nämnas att studenter i ett par av utvärderingarna uppger att de upplever utvärderingströtthet.

Några bedömare menar även att det finns brister i redovisningen av resultat från kursvärderingar, och att tillgängligheten av resultat från tidigare terminers kursvärderingar behöver förbättras. Så här skriver några bedömargrupper om kursvärderingsarbetet:

Ett mer övergripande, samlat kursutvärderingsarbete är en av några möjliga förbättringsåtgärder.

Gällande kursrapporter (som led i kursvärderingsarbetet) framgår av självvärderingar att sådana ska göras men de facto inte alltid görs efter delkursutvärderingarna.

Formerna för återkoppling till student behöver vidareutvecklas.

Ytterligare ett tema för utveckling (som samtidigt är en styrka inom andra utvärderade utbildningar) är arbetet med **arbetslivsanknytning och samverkan**. Så här skriver några av bedömargrupperna:

En hög andel av lärarna anger att de har yrkeserfarenheter utanför akademien (ca 40%). Trots detta upplever studenter en vilshenhet om yrkesroll och framtida arbetsuppgifter.

Yrkesanknytningen bland kollegiet är alldeles för liten och i nuläget är bedömningen att det inte uppvägs av externa samarbeten då dessa är för snäva.

Nationellt samarbete är ytterst viktigt, särskilt som ämnet [...] har begränsade resurser på de universitet där utbildningen ges. Det borde finnas goda förutsättningar för att fördjupa samarbetet både inom grundutbildningen och forskarutbildningen med i första hand Lund, Göteborg och Stockholm.

Kontakten med avnämarna (arbetslivsrepresentanter, myndigheter etc) är för begränsad – för få representanter, för få möten och för få lokala representanter.

Även **otydliga utbildningsmål eller lärandemål** framträder som en svaghet. Det är inte alltid som det framgår i kursplanerna hur man ska uppnå mål gällande kunskap och förståelse, färdighet och förmåga samt värderingsförmåga och förhållningssätt. I vissa fall är det även otydligt för bedömaregrupperna hur väl examensmålen uppfylls, och hur man säkerställer att detta görs. En bedömaregrupp uppger att kriterier för uppfyllelse av kursmål används på ett inkonsekvent sätt, och två andra grupper skriver:

Ett problem kopplat till detta är otydligheten i lärandemålen för de olika nivåerna såsom de är formulerade i kursplanerna.

Otydliga mål med utbildningen som sådan, framförallt på masternivå. Är den yrkesinriktad eller forskningsförberedande eller både och? Hur kan målen uppnås på bästa sätt?

Ett särskilt problemområde som lyfts av ett par bedömaregrupper är hur man använder sig av **seminarier som obligatoriska, och examinerade, moment**. En bedömaregrupp ifrågasätter rättssäkerheten i detta, då det är komplicerat att inom denna undervisningsform applicera tillräckligt tydliga betygskriterier som dessutom ska kunna gälla individuella studenter. En annan bedömaregrupp menar att bedömningskriterierna för seminarier är ”*otydliga eller obefintliga*”. Problematiken gäller även de kompletterande uppgifter som kan komma ifråga vid utebliven närvaro från ett eller flera obligatoriska seminarier, och hur dessa relaterar till faktisk närvaro.

Några bedömaregrupper menar att det kan finnas anledning att se över **det systematiska kursplanarbetet**:

Självvärderingarna uppger att kursplanerna inte har förändrats på några år. A-kursen 2012, B-kursen 2013 och C-kursen 2014. Troligen finns det behov av mer regelbundna uppdateringar än så. Studenterna i självvärderingen förmedlar att det finns en föreställning om att kursplanerna inte ses över särskilt ofta utan är de samma ”år ut och år in”.

I ett par av bedömarutlåtandena kan man även läsa att det finns skäl att se över **arbetet med litteraturlistor**, för att säkerställa att den mest lämpliga och aktuella litteraturen används.

Hur man inom utbildningarna arbetar med **internationalisering, jämställdhet och hållbarhetsfrågor** är aspekter som ska redogöras för i självvärderingen enligt Uppsala universitets modell för utbildningsutvärderingar. Dessa tre aspekter anses av några bedömaregrupper som utvecklingsområden. Bedömarna menar att det finns behov av att tydligare definiera dessa begrepp i relation till kurserna, och beskriva hur man konkret ska nå kursmål i relation till internationalisering, jämställdhet och hållbarhet. Så här står att läsa i några utlåtanden:

Svaga mål och strategier för att arbeta med breddad rekrytering och breddat deltagande samt jämställdhet och hållbarhet.

Behov finns av att definiera och beskriva inriktningen på det internationella arbetet på programmet samt definitioner för ett hållbarhetsperspektiv.

Programmets kurser saknar kursmål för såväl ett internationellt- som ett hållbarhetsperspektiv.

Gällande internationalisering är ett utvecklingsområde att få alla studenter att ta lika stor del av detta, så att det inte enbart är studenter som väljer att åka på utbyten som gynnas:

Det är dock oklart hur mycket internationella frågeställningar varje enskild student möter, och i vilken utsträckning utbildningen i övrigt ger träning och examinerar studentens förmågor att agera i internationella sammanhang. Studenterna själva upplever i liten utsträckning att de får internationella perspektiv i utbildningen.

Behov finns av att definiera vad som menas med "internationalisering och internationellt perspektiv" i undervisning inklusive kurslitteraturen för programmet i relation till mål för såväl fakulteten som Uppsala universitet.

Ett annat exempel på en aspekt som framkommer som en styrka i flera bedömarutlåtanden, men som nämns som en svaghet i vissa andra, är **progression**. I dessa fall framstår progression som mindre tydligt inom och mellan fristående kurser, det vill säga kurser som inte läses inom ramen för ett utbildningsprogram. Så här skriver två bedömargrupper:

Det finns en formell progression A- B- C, men den övergripande tanken bakom den innehållsmässiga och kognitiva stegringen framstår inte som medvetet och entydigt formulerad inom lärargruppen. Progressionen i utbildningen framstod också som oklar för studenterna.

Vad betyder en A-kurs i ämnet? Ur ämnets, lärarnas, en students perspektiv? Vad händer med ämnet när studenterna på B- och C-nivå inte har läst dess grundkurs? Hur hänger utbildningen ihop - från A till B till C, och sedan till avancerad nivå?

I relation till utbildningar som ges som fristående kurser nämner några bedömargrupper att de utbildningsansvariga bör se över hur de arbetar med **retention**, så att avhopp inte leder till att antalet studenter som läser B- och C-kurser blir för litet. Detta inte minst för att den för dessa utbildningar så centrala seminarieformen kräver en viss kritisk massa för att kunna fungera på ett bra sätt. Vissa bedömargrupper efterlyser även bättre data och analyser för **genomströmning**.

I några bedömarutlåtanden framgår att möjligheterna till **pedagogisk vidareutbildning** kan behöva stärkas, samtidigt som personalens pedagogiska kompetens lyfts fram som en styrka inom andra utbildningar. Vidareutbildningen föreslås exempelvis bestå i att undervisande lärare kan stärka varandra i lärlag, där utbyte av erfarenheter kan ske, eller att samtliga lärare bör ges möjlighet att delta i pedagogisk kompetensutveckling i form av högskolepedagogiska kurser. I något fall har det framkommit i kursvärderingar och enkäter ställda till studenter att den pedagogiska kompetensen bland lärarna behöver stärkas. En annan bedömargrupp framhåller att det är viktigt med dokumentation av undervisningsmetoder och undervisningsmaterial vid utbildningar med stor omsättning på undervisande personal, för att säkra organisationens minne.

Ett annat tema för utveckling är att **forskningsanknytningen** behöver stärkas inom vissa utbildningar. En bedömargrupp skriver att "Det är oklart på vilken nivå ett vetenskapligt förhållningssätt praktiseras utanför det egna forskningsintresse som varje lärare har.", och en annan att "den höga akademiska nivån inte fullt ut återspeglas i utbildningen".

Gällande en annan utvärderad utbildning skriver bedömargruppen att både studenter och lärare tar upp bristen på stöd tidigt i utbildningen vad gäller **vetenskapligt skrivande**, och ytterligare en bedömargrupp skriver att en begränsad andel av uppsatsarbetena är knutna till forskargrupper eller specifika forskningsprojekt. En tredje bedömargrupp har synpunkter på strukturen i den kurs som ges i forskningsmetodik och vetenskapligt skrivande inom den utvärderade utbildningen.

Som ett sista utvecklingsområde kan nämnas att studenter på ett par av de utvärderade utbildningarna upplever att deras **arbetsbelastning** är för stor, och några bedömargrupper nämner även att **studiemiljön** vid vissa utbildningar behöver ses över.

Bedömarnas rekommendationer

Samtliga bedömargrupper fick i uppgift att lämna rekommendationer avseende hur de utvärderade utbildningarna kan fortsätta att stärkas. I många fall är rekommendationerna konkreta till sin karaktär, medan andra är mer generellt hållna. Det bör noteras att bedömarnas rekommendationer utgör *förslag* till utbildningsansvariga. Utbildningsansvariga avgör själva vilka av rekommendationerna man bör arbeta vidare med i utvecklingen av utbildningarna. Det skulle i vissa fall kunna finnas goda skäl att avstå från att följa en rekommendation.

Nedan ges en sammanfattande tematisering med *exempel* på förslag på åtgärder som bedömargrupperna i pilotomgången ger till utbildningarna och till fakultets-/områdesnämnd. Under respektive tema förekommer både rekommendationer i sammanfattad form som flera bedömargrupper givit, och mer specifika råd från någon av bedömargrupperna. Samtliga bedömarutlåtanden har använts vid sammanställandet av nedanstående tematisering, dvs. alla piloter är representerade med exempel.

De teman som sammanfattar rekommendationerna nedan speglar av naturliga skäl i stor utsträckning de teman som nämns i avsnittet om svagheter eller utvecklingsområden.

- **Ekonomi och anställningar**
Anställ fler lektorer där de ekonomiska förutsättningarna finns; undvik alltför stort nyttjande av visstidsanställningar och sträva mot tillsvidareanställningar; utöka deltidslektorat till heltidsanställningar; utöka antalet helårsstudieplatser; sök strategiska medel; universitetsledningen rekommenderas att satsa strategiskt på vissa utbildningar.
- **Studentinflytande och kursvärderingsarbete**
Stärk redan goda samarbeten med studenter när det gäller program- och kursutveckling; systematisera formerna för studentinflytande; ge mer och tydligare information om de möjligheter till studentinflytande som redan finns, gärna av befintliga studentrepresentanter; bjud in studenter att delta vid revidering av litteraturlistor och dylikt; överväg utfärdande av intyg och liknande för att öka incitamenten för studentdeltagande; motivera tydligt vikten av ifyllande av kursvärderingar; variera formerna för kursvärderingsarbete, t.ex. genom att blanda formativa kursvärderingar med helkursvärderingar; avsätt lektionstid för ifyllande av kursvärderingar för att få upp svarsfrekvenserna; håll nätbaserade kursvärderingar öppna under hela kursen; presentera resultatet från föregående kursvärdering vid kursstart tillsammans med eventuella förändringar i kursen för att visa studenterna att deras åsikter gör skillnad.
- **Utbildningens mål och målpuppfyllelse**
Utveckla en större medvetenhet kring och kommunikation om vilken slags utbildning kurser inom ett visst program/kurspaket egentligen ger; tydliggör kursmål och lärandemål i kursplaner och andra styrdokument och konkretisera hur dessa mål ska nås; se över sättet på vilket informationen om utbildnings- och examensmål går ut till studenterna, det gäller även betygsgränser; utveckla varierande och relevanta examinationsformer i relation till lärandemålen; arbeta på att implementera målrelaterad undervisning och examination; gör en översyn av rådande undervisnings- och examinationsformer och utvärdera i relation till lärocentrerad undervisningsplanering (s.k. konstruktiv länkning), dvs. säkerställ att undervisnings- och examinationsformer är anpassade till ämnesinnehållet och den önskade kompetensutvecklingen hos studenterna.

- **Progression**

Förtydliga progressionen i kursplanerna och vilka lärandemål som ska svara mot denna stegring i kunskapsnivå avseende både bredd och djup; säkerställ att progressionen mellan olika kurser är tydlig för både studenter och lärare; se till att det finns tydlig kommunikation över kursgränser och samarbetande lärarlag för att säkerställa progression och undvika för stora överlapp mellan olika kurser; utför en mer detaljerad kartläggning av innehållet i olika kurser för att se över progression i undervisning av kursövergripande kunskaper och färdigheter; dela upp Högskoleförordningens examensmål i kursplanerna vad gäller kunskap och förståelse, färdighet och förmåga samt värderingsförmåga och förhållningssätt för att säkerställa progression inom respektive målområde.
- **Samverkan och arbetslivsanknytning**

Verka för fördjupade samarbeten med andra nationella och internationella lärosäten; öka andelen samarbeten med för utbildningen andra relevanta utbildningar vid Uppsala universitet; överväg utveckling av nya kurser som är tydligt kopplade till samhällets behov; engagera avnämare i strategisk planering av utbildningarna; öka andelen näringslivsrepresentanter i programråd och liknande; lägg arbetslivsveckor och liknande tidigt i utbildningarna; fördjupa alumnverksamheten och använd alumner som ambassadörer för utbildningen; bjud in alumner som gästföreläser om yrkeslivet och utbildningens koppling till olika arbetsplatser; överväg användande av alumner som mentorer för nuvarande studenter; säkerställ kvaliteten på den verksamhetsförlagda utbildningen (VFU) genom mer omfattande utvärdering; utveckla tydliga kvalitetskriterier för själva VFU-placeringen; säkerställ målet att alla VFU-handledare ska ha deltagit i handledarutbildning.
- **Kollegialitet och pedagogisk kompetensutveckling**

Sträva efter ökad samordning i lärarkollektivet; överväg införande av ”lärarlag”; tydliggör ansvarsfördelningen bland undervisande personal gällande exempelvis övergripande kursansvar, kursvärderingar, kursrapporter samt resultat- och informationsspridning; uppmana lärare att dokumentera alla förändringar som görs i undervisningsmoment; vidareutveckla rutiner för erfarenhetsöverföring mellan olika kursomgångar och olika lärare för att säkerställa ”organisationens minne”; utveckla genomarbetade introduktionsprogram för nya lärare; fortsatt satsa på kontinuerlig pedagogisk kompetensutveckling för samtliga lärare; utveckla samverkan med de noder för pedagogisk kompetensutveckling som finns vid universitet (TUR, PRÅM, Enheten för universitetspedagogik); se över möjligheten att ge skraddarsydd kurs för pedagogisk utveckling; säkerställ att pedagogiskt stöd finns tillgängligt för lärare i alla delar av utbildningen, exempelvis i form av lärare som befordrats till excellenta lärare; arbeta med lärarmöten och lärardagar och utveckla dessa till verktyg för vidare inspiration och spridning av pedagogiskt utvecklingsarbete.
- **Internationalisering**

Utveckla internationella samarbeten med andra för utbildningen relevanta lärosäten; se över hur internationella perspektiv behandlas i kurslitteraturen; inventera hur undervisning, övningsuppgifter och case används, eller kan användas, för att säkerställa det internationella perspektivet; se över institutionella och centrala avtal om utbytesstudier som är mer specifikt riktade till den aktuella utbildningens studenter; se över möjligheter och avtal för internationella lärarutbyten; vidareutveckla ”internationalisering på hemmaplan” genom att införa fadderprogram där svenska studenter kan verka som faddrar för

utbytesstudenter; utnyttja befintliga stödfunktioner vid universitetet för internationell samverkan, som exempelvis internationella kansliet vid universitetsförvaltningen.

- **Jämställdhet och hållbarhet**

Arbeta där så är möjligt för jämn könsfördelning i studentgrupperna; arbeta med jämställdhetsfrågor på ett mer strukturerat sätt; genomlys hur jämställdhetsperspektivet behandlas i utbildningen; jämställdhetsperspektivet bör vidgas till lika villkor för att också inkludera perspektiv som knyter samman kön/genus, ålder, etnicitet, sexualitet etc. kopplat till reflektion kring diskriminering och likaberättigande; sikta på kontinuitet och progression gällande jämställdhetsperspektivet under hela utbildningen; samverka med andra utbildningar vid Uppsala universitet om jämställdhet i undervisningen; inkludera genus och diversitet i undervisning och case eller patientfall; vad som menas med hållbarhetsbegreppet behöver definieras tydligare; överväg att låta hållbarhet ingå som en del av program-/utbildningsmålen; balansera sociala och ekonomiska aspekter av hållbarhet med miljömässiga, ekologiska och tekniska aspekter; ta större hänsyn till hållbarhetsaspekter i relation till arbetsvillkor och arbetsuppgifter, se exempelvis över möjligheter till alternativa undervisningsmodeller (t.ex. e-lärande) för att dra ned på flygresor som belastar miljön och kan skapa stress för undervisande personal.

- **Forskningsanknytning**

Öka samverkan mellan studenterna och de på institutionen aktiva forskargrupperna; främja studentmedverkan i forskningsprojekt som senare kan utgöra uppsatsinriktningar; vid studentledd undervisning bör en modell för mer djupgående och långsiktig forskningsanknytning utvecklas; ge studenterna tydligare ledning med avseende på identifiering och analys av olika perspektiv i vetenskaplig litteratur; fokusera undervisningen på formulering och diskussion av forskningsproblem vid träning av vetenskapligt skrivande.

- **Genomströmning och retention**

Se över hur studenterna introduceras till högskolestudierna och hur informationen om utbildningen ser ut; ta fram genomströmningsstatistik (t.ex. för de senaste tre åren) som medger nedbrytning på delkurser för att identifiera eventuella "flaskhalsar"; se över länkningen mellan lärandemål, undervisning och måluppfyllelse i kurser med låg genomströmning; se över hur studenternas arbetsbelastning fördelar sig över terminerna; gör analyser av orsaker till studieavhopp och låg aktivitetsgrad och åtgärda eventuella brister i undervisning och studiesocial miljö om sådana skulle identifieras; ta fram statistik över hur studenter med olika bakgrund och förutsättningar klarar av utbildningen.

- **Systematiskt kvalitetsarbete**

Fortsätt med och fördjupa redan initierat systematiskt kvalitetsarbete, gärna i samverkan med studenterna; gör återkommande, fördjupade analyser av kursutbudet; se kontinuerligt över litteraturlistor.

Vilka åtgärder planeras?

Samtliga i pilotomgången ingående utbildningar har inkommit med en utvärderingsrapport som sammanfattar bedömarens synpunkter på utbildningen, tillsammans med de åtgärder man planerar att vidta som en följd av utvärderingen. Utvärderingsrapporterna har fastställts av respektive fakultets-/områdesnämnd.

I utvärderingsrapporterna framgår att de utbildningsansvariga på de allra flesta punkter håller med respektive bedömargrupp i deras åsikter om vilka områden inom utbildningen som behöver förbättras eller utvecklas, varför de planerade åtgärderna speglar de teman för rekommendationer som listats i föregående avsnitt. Nedan ges konkreta exempel på åtgärder och utvecklingsinsatser som planeras inom de utvärderade utbildningarna.

Ekonomiska resurser och lärarkapacitet

Ett område som flera bedömargrupper rekommenderar att man arbetar med är utbildningarnas ekonomiska resurser. Samtidigt är detta en aspekt som i många fall kan vara svår för en enskild institution att påverka. I ett par fall är rekommendationen från bedömarena att utbildningen bör ansöka om strategiska medel för att exempelvis kunna utöka antalet helårsstudieplatser och lektorat, eller att utöka befintliga deltidslektorat till heltidsanställningar. En utvärderad utbildning planerar att inkomma med en ny ansökan om strategiska medel till rektor, men även att genomföra åtgärder inom ramen för befintliga resurser, som att omfördela antalet undervisningstimmar mellan olika delkurser. En annan fakultetsnämnd identifierar utbildningens dimensionering och utbud, inklusive lärartäthet och kompetensförsörjning, som ett utvecklingsområde för det utvärderade ämnet. Nämnden menar samtidigt att en del av dessa utmaningar kan lösas genom bildande av exempelvis lärarlag. Inom en annan utvärderad utbildning planerar man nyanställning av en kursansvarig examinator, samt ett ökat antal undervisningstimmar på en kurs som identifierats som särskilt krävande.

Revision av kursplaner, måluppfyllelse och progression

I fyra olika utvärderingsrapporter från utbildningsansvariga står att läsa att revisioner av kursplaner planeras. Det rör sig om preciseringar och i något fall utökande av lärandemål, och utbildningsansvariga planerar att se över samband mellan examensmål, utbildningsmål och studieplaner. Som åtgärder för att förbättra måluppfyllelsen nämns i ett par utvärderingsrapporter att en översyn ska göras för att säkerställa att beskrivningen av hur kurs-/programmålen ska nås är adekvat och tillräckligt preciserad. Det ska framgå på ett tydligare sätt hur målen behandlas i undervisningen och hur de examineras. Som ett led i att precisera lärandemålen föreslås även att utbildningsansvariga ser över den konstruktiva länknings mellan mål, undervisning och examination. I samband med revision av kursplaner planeras även revideringar av litteraturlistor på ett par håll.

Gällande progression så handlar föreslagna åtgärder om att se över att progressionen är tydlig för såväl undervisande lärare som studenter. Detta gäller mellan olika delkurser, men även mellan olika terminer inom program. I en utvärderingsrapport skriver representanter från utbildningen att en tydlig progression mellan utbildningsnivåer ska vara utläsbar i texten i kursplanerna, och i en annan rapport föreslås införande av lärarlag som en åtgärd för att minska överlapp mellan olika kurser. I en annan utvärderingsrapport planeras en översyn av hur progression mellan delkurser kan garanteras och vem/vilka som bör ansvara för detta. Åtgärder för att minska överlapp i kursinnehåll planeras vid en av utbildningarna.

Examinationsformer och bedömningskriterier

I tre olika utvärderingsrapporter planeras för en precisering av bedömningskriterier av olika typer av examinationer, med obligatoriska, examinerande seminarier som en särskilt angelägen form att se över. Inom två av de utvärderade utbildningarna nämns examinerande seminarier, och denna form har setts som problematisk av båda de bedömggrupper som utvärderade dessa utbildningar. Tydliga betygskriterier och instruktioner för seminarieformen ska utvecklas.

Inom en utvärderad utbildning kommer man börja genomföra sambedömningar av studenters uppsatser för att stärka kalibreringen av bedömningsnivån för skriftlig examination, och ytterligare en utbildning planerar åtgärder för att variera examinationsformerna i större utsträckning.

En annan planerad åtgärd rör frågeställningen huruvida det verkligen går att säkerställa måluppfyllelse genom befintliga examinationsformer? Inom två utvärderade utbildningar planeras arbete med att förtydliga och vidareutveckla betygskriterierna för att examinators på ett bättre sätt ska kunna bedöma att målen uppfylls.

Studerandes förutsättningar, genomströmning och retention

Inom ett par av de utvärderade utbildningarna planeras för analyser av studentunderlaget för att få en bättre förståelse för de studerandes förutsättningar att klara av utbildningen. Den ena utbildningen planerar att genomföra en detaljerad analys av genomströmningen under de senaste tre åren inom alla utbildningar vid den aktuella institutionen och även undersöka möjligheterna att genomföra mer detaljerade kartläggningar över de studerandes sociala omständigheter, såsom ekonomi, akademisk bakgrund, parallella studier etc. Inom den andra utbildningen kommer man göra en kartläggning av tidigare avhopp, samt kontinuerligt inhämta information från de studenter som ansöker om studieavbrott. Inom samma utbildning kommer man även att uppdatera informationsmaterialet om utbildningen för att bättre förbereda studenterna på vad utbildningen kommer innebära.

Pedagogiskt kvalitetsarbete

Planerade åtgärder som behandlar det pedagogiska kvalitetsarbetet rör aspekter som utbyte av pedagogiska erfarenheter exempelvis genom bildande av lärarlag, eller andra insatser för tydligare och förbättrad kollegialitet. Andra åtgärder rör pedagogisk vidareutveckling av undervisningen som sådan, eller specifika kurser. En utbildning planerar att minska antalet inblandade lärare på en kurs för att synliggöra och stärka kursens röda tråd. En annan utbildning avser att utveckla rutiner för organisationens minne och överföring mellan kursledare på fristående kurser. Man planerar även att terminsvis göra en sammanfattning av kursrapporter och andra underlag för de fristående kurserna.

På andra håll handlar de planerade åtgärderna om att tillhandahålla resurser (med avseende på både tid och pengar) för att möjliggöra för all undervisande personal att delta i pedagogisk kompetensutveckling.

Internationalisering, jämställdhet och hållbarhet

Ett par utbildningar planerar för satsningar på internationalisering på hemmaplan, till exempel genom att se över användandet av internationella perspektiv i kurslitteratur och falluppgifter. En utbildning planerar även att stärka möjligheterna till internationella student-/lärarutbyten.

Gällande jämställdhet och hållbarhet så handlar de planerade åtgärderna om att tydligare precisera innebörden i dessa begrepp i kursplanerna, och definiera hur begreppen relaterar till den aktuella utbildningen. På ett par håll planeras även för en översyn av hur dessa perspektiv behandlas i undervisningen, och man kommer arbeta för att bättre synliggöra de redan existerande inslagen om

hållbarhet, jämställdhet och mångfald i undervisningen. Inom en utbildning planeras ett förtydligande av policyn gällande hållbarhet i personalens arbete, exempelvis med avseende på hur lärarna kan arbeta med digitala verktyg för att minimera resande till Campus Gotland.

Studentinflytande och kursvärderingar

Förutsättningarna och formerna för studentinflytande är andra aspekter där en del utbildningar planerar åtgärder. Delvis rör de planerade åtgärderna en förstärkning av möjligheterna för studenter att utöva inflytande över utbildningens utvecklingsarbete och kursinnehåll. Detta kan ske genom deltagande i olika arbetsgrupper och styrelser.

Den andra aspekten av studentinflytande som utbildningarna planerar att stärka arbetet med rör kursvärderingar och kursrapporter. I två utvärderingsrapporter står att läsa att kursvärderingsförfarandet inklusive uppföljning (även inkluderande kursrapporter) ska ses över, och av två andra rapporter framgår att utbildningsansvariga ska se över hur kursvärderingar kan genomföras mer systematiskt, samt hur slutsatser från analyser av kursvärderingar tas om hand och hur påföljande åtgärder återkopplas till studenterna. I en annan utvärderingsrapport framgår att man terminsvis kommer sammanfatta kursrapporter och andra underlag.

Forskningsanknytning, vetenskaplig metod och vetenskapligt skrivande

I ett par utvärderingsrapporter kan man läsa om planerat utvecklingsarbete gällande kurser i forskningsmetodik och vetenskapligt skrivande. I det ena fallet handlar det om en förstärkning av dessa moment i befintliga kurser, och ett tydligare framskrivande av metodologiska inslag i kursplanerna. En utbildning överväger även ett namnbyte på en metodkurs för att tydligare visa vad kursen syftar till. Den andra aktuella utbildningen planerar att införa PM-skrivande på kurser på grundläggande nivå samt undersöka möjligheterna att studenterna som går utbildningen ska kunna delta i institutions-/fakultetsgemensamma metodkurser på avancerad nivå. I en av utvärderingsrapporterna framgår åtgärder för att stärka forskningsanknytningen bland annat genom mer samarbeten med forskargrupper.

Arbetslivsanknytning och samverkan

I två olika utvärderingsrapporter nämns olika planerade åtgärder för att på olika sätt öka samverkan mellan utbildningen och andra relevanta instanser och även för att stärka arbetslivsanknytningen i undervisningen. Det handlar exempelvis om insatser för att öka interaktionen med avnämare. En tredje utbildning ser över möjligheterna till fördjupade samarbeten med andra nationella lärosäten.

Ett par utvärderade utbildningar kommer även att undersöka möjligheten att regelbundet utföra alumnundersökningar.

Utbildningens övergripande mål/syfte

Ett par utbildningar planerar insatser för en ökad tydlighet med syftet med utbildningen. I det ena fallet rör det sig om en genomlysning av utbildningens olika nivåer, med fokus på innehåll och progression. I det andra fallet planeras ett arbete med ett tydliggöra hur olika kurstillfällen bidrar till utbildningens helhet och även ge tydligare information till studenterna om möjliga yrkesroller efter examen.

UKÄ:s utbildningsutvärderingar

Universitetskanslersämbetet (UKÄ) utför fortsatt *ett urval* utbildningsutvärderingar på samtliga utbildningsnivåer. De utbildningar vid Uppsala universitet som utvärderas av UKÄ undantas från utvärdering i samma sexårscykel inom ramen för universitetets modell vad gäller *genomförandet*, men ingår ändå med avseende på *uppföljning och återkoppling*. Därmed ska områdes-/fakultetsnämnder dra slutsatser om resultaten av UKÄ:s utbildningsutvärderingar och vid behov föreslå åtgärder, på samma sätt som gällande utbildningsutvärderingarna inom Uppsala universitets modell (se även avsnittet *Nämndernas slutsatser av utbildningsutvärderingarna i pilotomgången*).

Det samlade omdömet om en utbildning ges av UKÄ på en tvågradig skala, ”hög kvalitet”, eller ”ifrågasatt kvalitet”. Omdömet ”ifrågasatt kvalitet” innebär att UKÄ samtidigt ifrågasätter tillståndet att utfärda examen i det aktuella ämnet.

UKÄ:s utvärderingar av utbildningar på forskarnivå 2017

Under 2017 utvärderades åtta forskarutbildningsämnen vid Uppsala universitet av UKÄ. Inga utbildningar på grundnivå eller avancerad nivå ingick i urvalet detta år. De forskarutbildningsämnen som utvärderades var datavetenskap, etik, historia, konstvetenskap, nationalekonomi, pedagogik, psykologi och religionshistoria. Samtliga forskarutbildningar som utvärderades vid Uppsala universitet under 2017 fick omdömet ”hög kvalitet”.

Inom ramen för UKÄ:s utbildningsutvärderingar år 2017 bedömdes utbildningarna enligt en modell som bestod av tre *aspektområden* (miljö, resurser och område, utformning, genomförande och resultat, samt uppföljning, åtgärder och återkoppling) och tre *perspektiv* (doktorandperspektiv, arbetslivets perspektiv samt jämställdhetsperspektiv)². I texten nedan sammanfattas bedömarnas samlade omdömen om de utvärderade forskarutbildningarna vid Uppsala universitet 2017, med en indelning i de olika aspektområdena och perspektiven. Några konkreta exempel på styrkor och utvecklingsområden som framhållits av bedömargrupperna tas också upp. Alla bedömarutlåtanden finns att läsa i sin helhet på UKÄ:s hemsida i sökmotorn ”Högskolekollen”.

Miljö, resurser och område

Gällande detta aspektområde skriver i stort sett alla bedömargrupper att de utvärderade forskarutbildningsämnena är väl avgränsade och att kopplingen till respektive vetenskaplig grund är välmotiverad och adekvat. Vidare skriver flera bedömargrupper att forskarutbildningarna har kvalificerad personal med hög vetenskaplig kompetens, och i de flesta fall även god pedagogisk kompetens. Endast i ett par fall menar bedömarerna att handledarna kan behöva pedagogisk kompetensutveckling i form av handledarutbildningar.

Vidare nämns att forskarutbildningsmiljöerna ofta är internationella till sin karaktär, och att detta kommer doktoranderna till godo. I de fall miljöerna är små eller på andra sätt mer begränsade görs olika ansträngningar för att vidga dessa. Flertalet utvärderade miljöer bedöms som breda, men i något fall skriver bedömarerna att möjligheterna för doktoranderna att välja ett avhandlingsämne utanför gängse inriktningar behöver stärkas, och i något annat fall att den ämnesspecifika kursdelen är ett utvecklingsområde.

² Inför den omgång av utvärderingarna som startade år 2018 reviderades modellen och vägledningen för utvärdering av utbildning på forskarnivå. Utvärderade utbildningar bedöms sedan 2018 enligt fem *bedömningsområden*; förutsättningar, utformning, genomförande och resultat, jämställdhet, doktorandperspektiv samt arbetsliv och samverkan.

Ett belysande citat:

Forskarna och handledarna vid institutionen är generellt mycket kvalificerade och forskarutbildningsmiljön är internationell.

Utformning, genomförande och resultat

Detta aspektområde rymmer hur väl forskarutbildningen bidrar till måluppfyllelse av de olika kunskapsformerna i Högskoleförordningen; kunskap och förståelse, färdighet och förmåga samt värderingsförmåga och förhållningssätt. De olika bedömargrupperna anger att doktoranderna når måluppfyllelse exempelvis genom deltagande i forskarutbildningskurser och seminarier av olika slag, handledningssituationen, artikelförfattande, egen undervisning på grund- och avancerad nivå samt konferensdeltagande. Genom dessa utbildningsformer får doktoranderna fortlöpande träning i att planera och bedriva egen forskning. I något fall menar bedömargruppen att de kurser i forskningsmetodik som erbjuds ger ett för snävt perspektiv, samt att det vore önskvärt med en mer utpräglad integrering av etiska frågor i den aktuella forskarutbildningen som helhet.

I ett par fall konstateras att den genomsnittliga nettostudietiden inom ämnena överskrider den stipulerade normalstudietiden på 48 månader. Det anges som angeläget att undvika långa studietider, och bedömargrupperna ser positivt på de åtgärder som de aktuella utbildningarna planerar för att få till stånd en bättre tidsplanering för doktoranderna.

Uppföljning, åtgärder och återkoppling

Flera bedömargrupper skriver att uppföljning av doktorandernas arbete och progressionen genom utbildningen följs upp på ett systematiskt vis, framförallt genom den årliga genomgången av de individuella studieplanerna, men även vid kvalitetskontroller som halvtids- och slutseminarium. En bedömargrupp beskriver vidare den högre seminarieriet som bedrivs vid institutionen som ett forum för kontinuerlig uppföljning av lärandemål. En annan grupp skriver att doktorandernas måluppfyllelse och progression kontrolleras med hjälp av en matris i vilken olika examens- och lärandemål motsvaras av adekvata lärandeaktiviteter, med en progression mot en allt högre grad av måluppfyllelse. En bedömargrupp skriver att handledarkollegiet tillsammans med institutionsledningen har en central roll i att följa upp forskarutbildningen, genomföra åtgärder och återkoppla till de individer och sammanhang som är nödvändiga för att säkerställa kvaliteten för doktoranderna, något som också görs.

Ett par bedömargrupper skriver att uppföljningen av arbetslivets perspektiv är ett utvecklingsområde, t.ex. att det vore önskvärt med en mer systematisk uppföljning av alumner och en tredje att det saknas en tydlig systematisk uppföljning av jämställdhetsintegrering inom utbildningen, något som därför identifieras som ett utvecklingsområde.

Doktorandperspektiv

I samtliga bedömarutlåtanden framgår det att doktoranderna tillåts påverka sin utbildning och att deras åsikter tas om hand. Bedömarna ser doktorandperspektivet som starkt inom de utvärderade utbildningarna. Doktoranderna ges möjligheter att delta aktivt i vidareutvecklingen av forskarutbildningen exempelvis genom representation i beredande och beslutande organ, genom enkäter, medarbetarsamtal, de individuella studieplanerna, doktorandombudsmän och doktorandföreningar. Inflytandet är gott såväl på individnivå som institutions-/fakultetsnivå inom de utvärderade utbildningarna.

Ett par citat lyder:

Bedömargruppen vill lyfta fram att doktoranderna genom representation, medarbetarsamtal och enkäter är inkluderade i en dialog för att vidareutveckla forskarutbildningen.

Bedömargruppen vill som ett gott exempel framhålla det mentorsprogram för nyanställda doktorander som inrättats i syfte att integrera doktoranderna i forskarutbildningsmiljön.

Arbetslivets perspektiv

Bedömargrupperna ger flera exempel på hur doktoranderna i sin forskarutbildning förbereds för arbetslivet efter examen. Det rör sig bland annat om förberedelse genom egen undervisning, deltagande i forskarutbildningskurser, olika typer av samverkan med doktorsalumni och mentorsprogram. En utbildning arbetar systematiskt med samverkan med offentlig verksamhet. En annan bedömargrupp vill lyfta som ett gott exempel att den utvärderade utbildningen ger tillfällen för övning i presentationer riktade till arbetsmarknaden, och resurser avsätts även för utgifter i samband med resor för arbetsintervjuer i andra länder. Ytterligare en grupp vill framhålla det goda exemplet att professionsinriktade inslag inkluderats inom ramen för det högre seminarier enligt doktorandernas önskemål i en skriftlig utvärdering.

Tre olika bedömargrupper skriver dock att utbildningen verkar ge bra förberedelse för ett arbetsliv inom akademien, men sämre förberedelse för de doktorander som vill arbeta utanför akademien. En av dessa grupper skriver att utbildningen är användbar även för ett arbetsliv utanför akademien eftersom den utvecklar sådana generella gångbara färdigheter som föreskrivs i Högskoleförordningens examensmål, men att arbetslivets perspektiv inte finns representerat i den individuella studieplanen, och att det heller inte sker någon formaliserad karriärvägledning inriktad mot ett utom-akademiskt arbetsliv. En annan bedömargrupp skriver:

Bedömargruppen vill ge en eloge till det systematiska arbete som genomförs för att koppla arbetslivet närmare doktoranderna, till exempel när det gäller alumnens medverkan. Bedömargruppen konstaterar dock vissa svagheter i hur doktoranderna förbereds för forskningskommunikation med grupper utanför akademien.

Jämställdhetsperspektiv

Gällande jämställdhetsperspektivet skriver flera bedömargrupper att det inom de utvärderade utbildningarna finns en medvetenhet om likabehandlingsperspektiv, och att man på flera håll, där en obalans råder, arbetar aktivt med att förbättra könsbalansen inom såväl doktorand- som handledargruppen. Utbildningarna uppmanas att fortsätta med sådant arbete. Ett par bedömargrupper identifierar som ett utvecklingsområde att handledargruppen har en numerär dominans av män. I ett par omdömen skriver bedömarna att utbildningens likavillkors-grupp utför ett viktigt arbete, exempelvis med att få fler kvinnliga doktorander att vilja fortsätta sina karriärer inom forskarvärlden efter disputationen. Två bedömargrupper skriver vidare att de aktuella institutionerna har medvetna föräldrapolicies med prolongation av utbildningstiden i samband med föräldradedighet. Inom ett par utbildningar rekommenderas man att se över hur jämställdhetsperspektivet integreras i kurser och kurslitteratur.

Nedan följer ett citat där bedömargruppen lyfter institutionens goda arbete med jämställdhet. Ämnet har en dominans av män.

Det finns en medvetenhet om att strukturer har betydelse för jämställdhet. Institutionens deltagande i ett EU-projekt med jämställdhetsfokus är ett gott exempel på strävan mot en förbättrad integrering av jämställdhetsperspektivet i forskarutbildningen.

Nämndernas slutsatser av utbildningsutvärderingarna i pilotomgången

I enlighet med riktlinjerna ska utbildningsansvariga sammanfatta de viktigaste slutsatserna utifrån självvärdering och bedömarutlåtande och ange planerade åtgärder i en kort utvärderingsrapport, vilken även ska innehålla nämndens slutsats. Nämnden ska även ange om behov av särskild uppföljning föreligger.

Flertalet nämnder konstaterar i utvärderingsrapporterna att utbildningarna håller hög kvalitet och anser att de åtgärder som föreslagits av de utbildningsansvariga för respektive pilot är rimliga och tillräckliga. I något fall återremitterade nämndens beredande organ utbildningens förslag, då de ville se en tydligare åtgärdsplan. I något fall motiverar nämnden varför någon av angivna åtgärder inte är möjlig av resursskäl. Ingen av de utvärderade utbildningarna anses vara i behov av särskild uppföljning.

Nämndernas slutsatser i utvärderingsrapporterna varierar i viss mån i utformning. I några fall konstateras att utvärderingen genomförts som den ska och att angivna åtgärder är rimliga. I vissa fall anges i vilka fora utvärderingsrapporten diskuterats och när institutionen ska återrapportera arbetet med åtgärderna, i andra fall ser nämnden inte något behov av uppföljning utöver den som sker årligen. I några fall anger nämnden att den förutsätter att åtgärdsplanerna uppfylls och följs upp i enlighet med den tidsplan som institutionen föreslår. I vissa fall konstateras att utvärderingen varit ändamålsenlig och tillräckligt skarp, och att åtgärdsplanen är tydlig och genomförbar och adresserar bedömarens förslag på ett trovärdigt och reflekterande sätt. I något fall anges utvecklingsområden av fakulteten där utbildningen ska återrapportera vidtagna åtgärder i ett senare skede. I vissa fall består nämndens slutsats av en mening om att fastställa utvärderingsrapporten.

Vilka är erfarenheterna från pilotomgången?

I pilotomgången ingick tio utbildningsutvärderingar (se avsnittet *Inledning och disposition*). Nio av piloterna utvärderade med bedömargrupper och platsbesök, medan en av piloterna genomförde en benchmarkingbaserad utvärdering med ett lärosäte i Skottland i kombination med granskning av intern bedömare och studentrepresentant vilket inkluderade platsbesök.

Alla berörda områdesnämnder/fakultetsnämnder och/eller utbildningsansvariga i pilotomgångens utbildningsutvärderingar har till rektor 2017-12-31 redovisat sina erfarenheter (i något fall har redovisningen skett i utvärderingsrapporten istället). I vissa fall är det fakulteten som sammanställt redogörelsen till rektor, i andra fall är det involverade utbildningsansvariga lärare. I fyra utvärderingsrapporter från de utbildningsansvariga finns dessutom något kortfattat om erfarenheterna av processen. Utbildningarna i pilotomgången ombads vidare att vid konferensen om utbildningsutvärderingar i december 2017, utöver att sammanfatta vad utvärderingarna visat, presentera vad som varit mest kvalitetsdrivande i processen samt råd och lärdomar³. Sju bedömare från åtta pilotutvärderingar, tre externa och fyra universitetsinterna, medverkade i programmet vid konferensen. Bedömargrupperna har i de flesta fall (åtta av tio utbildningsutvärderingspiloter) lämnat synpunkter på modellen i bedömarutlåtanden eller i separata underlag. Till grund för de sammanfattande avsnitten nedan ligger pilotomgångens redogörelser till rektor, konferensen och utvärderingsrapporter.

Kvalitetsdrivande utvärdering

I samtliga redogörelser från pilotomgången framhålls att modellen varit kvalitetsdrivande. Det framkom även tydligt under ”pilotstafetten” vid konferensen där samtliga utbildningsansvariga från pilotomgången medverkade. Det externa perspektivet på utbildningarna (från de externa bedömarna och den universitetsinterna bedömaren), självvärderingsarbetet i kollegiet, bedömarnas platsbesök och studenternas medverkan i processen är det som ansetts vara mest givande. Nedan följer ett antal belysande citat från pilotomgångens redogörelser eller utvärderingsrapporter:

Generellt var genomförandet av självvärderingen och det tillhörande platsbesöket mycket positivt. Åläggandet att genomföra pilotstudien hjälpte oss att sätta fokus på utbildningens innehåll, genomförande, styrkor och svagheter på ett systematiskt sätt.

Att skriva självvärderingen skapar i sig nytta. [...] Det är en ständig utmaning att se de stora dragen för alla detaljer som ständigt finns att arbeta med. Därför var det nyttigt att skapa ett helhetsperspektiv var programmet befinner sig, identifiera vad som funkar och vad som kan förbättras. [...] Givande med extern bedömargrupp. [...] Instruktionerna till självvärderingen var tämligen öppna. Det gjorde att fokus kunde läggas på sådant som programmet ville få extra återkoppling på. Jag tycker det fungerade bra och bidrog till att pilotutvärderingen kunde bli kvalitetsdrivande.

Att ha en lokal studentgrupp som dels kunde vara behjälplig med självvärderingen, dels träffa bedömarpanelen, upplevdes som väldigt värdefullt för utvärderingen av samtliga piloter.

[...] framhållit att de största effekterna av utvärderingsarbetet kommit i samband med att personal och studenter reflekterar över sina egna utbildningar. Självvärderingsarbetet blev ett sätt för lärarna att initiera en intern diskussion om kvalitetsfrågor och pedagogik.

Den utbildningsutvärdering som genomförde en benchmarkingbaserad utvärdering rapporterade:

För oss var det värt den extra arbetsinsatsen som benchmarking innebär. Våra bedömare uppskattade också det kollegiala utbytet och såg ett mervärde i att delta i processen. [...] Internationell benchmarking innebär en viss risk i och med att man behöver få förståelse för relevanta systemskillnader och hitta en bra referenspunkt vid jämförelsen. Den interna bedömningen kan fånga upp delar som internationella bedömare inte förstår/värderar på

³ För mer ingående tips hänvisas till dokumentet *Tips och lärdomar från pilotomgången*. Mer ingående beskrivningar kommer att föras in i reviderad version av dokumentet *Råd och tips vid planering och genomförande av utbildningsutvärderingar*.

samma sätt som vi gör i Sverige, exempelvis studenternas rättigheter, jämställdhet, lika villkor och hållbarhetsaspekter. En reflektion är att det innebär en risk att jämföra sig med "centers of excellence" eftersom den egna utbildningen riskerar att framstå som mindre excellent i utvärdering. Men det är tydligt kvalitetsdrivande!

Huvudsakliga utmaningar

De huvudsakliga utmaningarna har rört tid, tidsplanering och organisering. Rekryteringen av bedömare tar tid (exempelvis inhämta förslag på bedömare från utvärderad utbildning, nämnden gör en bedömning av inkomna förslag bland annat utifrån jäv, tillfråga bedömare och få besked, slutligen formellt utse bedömarna). Rekrytering av studentrepresentanter till bedömargrupperna har också varit en svag länk. I en av pilotredogörelserna noteras att rekryteringen av en intern bedömare inte var helt lätt. Vidare skulle arbetet med självvärderingen organiseras och kollegiet och studenter involveras. Självvärderingsarbetet och analys av underlag tar tid. Logistiken kring bedömarbesöket har också varit en utmaning. Att i tid färdigställa ett gemensamt bedömarutlåtande har varit en utmaning i de fall bedömargruppen inte haft tillräckligt med tid avsatt för detta arbete i direkt samband med platsbesöket. Nedan följer några citat från pilotredogörelserna:

Svårigheterna har varit logistiken kring bedömarpanelen, den korta framförhållningen och tiden för genomförandet.

Det visade sig inte helt lätt att få en intern granskare från Uppsala universitet då den första tackade nej men de två nästa som tillfrågades var positiva till uppdraget och en av dessa valdes.

Vad gäller planeringen av utvärderingen i tid är vår erfarenhet att vi hade för lite tid att ta fram underlag och skriva självvärderingen på det sätt som vi hade önskat.

Huvudsakliga råd inför framtida utbildningsutvärderingar

Många råd handlar om tidsplanering av processen, rekrytering av bedömare och om organisation. Rekrytering av bedömargrupp (eller lärosäte för benchmarking), inklusive kontakter med studentkårer för rekrytering av studentrepresentanter, behöver påbörjas på ett tidigt stadium. Redan i inledande skede bör man få klart logistiken kring datum för platsbesök inklusive tid för bedömargruppens efterarbete med bedömarutlåtandet. Planera in tillräckligt med tid för platsbesöket, gärna två dagar, då kan en dag vikas för bedömargruppens arbete. Ett annat råd är ge bra förutsättningar för bedömargruppens arbete, till exempel att en sammankallande utses i bedömargruppen. En sammankallande för det interna självvärderingsarbetet är ett annat råd. Flera i pilotomgången har vidare låtit bedömargruppen skicka ett preliminärt utlåtande för genomläsning och återkoppling om eventuella sakfel eller missförstånd, vilket ges som råd där så inte varit fallet. Här följer några belysande citat från pilotomgångens redogörelser:

Hitta och utse bedömargrupp tidigt.

En viktig lärdom som fakultetens piloter har dragit är att det kan vara väldigt svårt att rekrytera studenter till bedömarpanelen. [...] större framförhållning och en tydligare tidsplan inför framtida utvärderingen så kommer studentkårens arbete med att hitta lämpliga studentbedömare förenklas betydligt.

Ge bra förutsättningar för bedömargruppens arbete. [...] Initialt hade inte vår bedömargrupp någon sammankallande. Det medförde att det blev svårt att ordna med platsbesöket. [...] Jag tror det skulle varit bra att gett bedömargruppen i uppdrag att vid en viss tidpunkt ha t.ex. några frågeställningar de ville diskutera på platsbesöket. [...]

Tid behöver också läggas in i schemat för att bedömare ska kunna korrigera manus om missförstånd eller errata föreligger.

Piloterna framhåller även vikten av att avsätta ordentligt med tid till platsbesöket, och fler önskar i efterhand att man avsatt ytterligare tid.

En muntlig dialog mellan bedömare och utvärderingsenhet ska stärka överföringen av utvärderingens slutsatser. [...] En åtgärd som fakulteten överväger att använda är att panelen kommer med en preliminär rapport i förväg

baserat på det skrivna underlaget. Detta skulle öppna upp för en mer fruktbar diskussion på panelbesöket och en mer fullständig rapport.

Att i god tid avsätta tid i tjänstgöringsplaner och göra ett realistiskt tidsschema för de olika delarna i processen (exempelvis organisering av självvärderingsarbetet och fora för återkoppling, studentgrupp, gemensam arbetsdag i kollegiet, sista datum för självvärdering, platsbesök, preliminärt bedömarutlåtande för återkoppling, deadline för bedömarutlåtande, tid för eventuell efterföljande muntlig dialog med bedömarna) är ett annat råd. Här nedan följer några belysande citat från pilotomgångens redogörelser:

Var ute i god tid och gör en realistisk tidsplanering. [...] Planeringen av kommande utvärderingar behöver synkas med mötestider i t.ex. programråd. [...] Planeringen behöver också ta hänsyn till att studenter inte finns tillgängliga utanför terminstid. [...]

Vikten av ett tidsschema för hela utvärderingsprocessen [...] i god tid innan utvärderingarna börjar. [...] Även de ekonomiska ramarna måste tydliggöras tidigt i utvärderingsarbetet, så att tillräckligt med tid kan frigöras från de medarbetare som ska skriva självvärderingen och organisera platsbesöken.

[...] mer tid för författande av bedömarrapporten, däribland minst en heldag på plats i Uppsala.

Ett viktigt beslut som togs av styrgruppen var att lärarna skulle få kontinuerlig information om utvärderingen och att samliga dokument [...] Att utse en sammankallande visade sig vara mycket värdefullt då det underlättade arbetet för både styr- och arbetsgruppen.

Vi ser att det är värdefullt att i ett tidigt skede påbörja arbetet med att planera vilka underlag som behövs till självvärderingen och att sprida ut arbetet över tid.

Några ytterligare reflektioner om processen från pilotomgången

Några frågor som varit uppe för diskussion under pilotomgången (och konferensen) och som kommer aktualiseras framöver har kommenterats i några pilotredogörelser eller utvärderingsrapporter. Det rör kostnadseffektivitet, interna bedömare, studentbedömare, om självvärderingstexten och om underlag inför utbildningsutvärderingar. Nedan följer några sådana enskilda reflektioner eller förslag:

Det är därför viktigt att man på alla nivåer bibehåller ambitionerna att skapa ett kostnadseffektivt kvalitetssystem.

UU bör förslagsvis ta fram ett system för rekrytering och utbildning av interna bedömare som kan utvärderingssystemet, kanske något som liknar mentorskollegiet. [...] Tillräckligt många bedömare bör finnas så att arbetsbördan inte blir för stor eller för ojämn. [...] Riktlinjer för arvodering av intern bedömare skulle behöva harmoniseras över universitetet.

I piloten använde inte fakulteten en universitetsintern granskare från en annan fakultet. I stället utgjordes denna granskare av en person från en annan institution inom fakulteten från ett ämnesområde som inte är närliggande [...]. Fakulteten anser att kostnaden för den universitetsinterna bedömaren inte bör betalas separat vare sig till bedömaren eller institutionen. Detta borde istället likställas med andra kollegiala uppdrag. [...] bör avsättas i tjänstplaneringen för respektive uppdrag. [...]

Studentkårerna bör förslagsvis involveras i att ta fram en pool av studentbedömare. Dessa bör utbildas i hur man genomför granskningar inom UU:s utvärderingssystem.

Man kan också reflektera över hur styrande självvärderingens text – medvetet eller omedvetet – varit för bedömarpanelens val av fokus och ställningstaganden.

När systemet med årliga teman, etc, är igång kommer det att finnas en stor del av underlaget när utvärderingen kör igång.

Bedömarnas synpunkter på utvärderingen

Några bedömargrupper har skrivit en kommentar om sina synpunkter på utvärderingen i sina bedömarutlåtanden, och andra bidrog med sina erfarenheter under den första konferensen om utbildningsutvärderingar. Nedan följer en sammanfattning av några av bedömarnas synpunkter på såväl utvärderingsmodellen som processen.

Bedömarnas åsikt är i stora drag att upplägget för utbildningsutvärderingarna är bra: modellen där en självvärdering skrivs av utbildningsansvariga, en extern utvärderingsgrupp tar del av informationen och diskuterar den vid platsbesök och i en rapport analyserar materialet och fokuserar på rekommendationer för förändringar, uppfattas som välfungerande. Flera av bedömargrupperna lyfter fram att självvärderingarna höll god kvalitet och gav mycket information som de kunde basera sina utvärderingar på. Även de övriga tillhandahållna underlagen uppskattades av flera bedömargrupper, men i vissa fall menar man att mängden underlag kan ses över.

Att alla kursplanerna var med var bra. Ett urval av kursbeskrivningar skulle vara tillfyllest. [...] Att få några exempel på självständiga arbeten, dvs. uppsatser, från olika nivåer var bra.

The self evaluation document was very helpful and formed the basis for most of our questions.

It might have been helpful to frame particular questions which would guide the reviewer through the documents and perhaps been more efficient with the time it took to read it all.

Bedömargrupperna menar att platsbesöket var mycket givande och ett nödvändigt komplement till den skrivna självvärderingen. Under platsbesöken kunde bedömarna se utbildningen i dess rätta miljö, ställa kompletterande frågor till de utbildningsansvariga, samt träffa och intervju studenterna. Bedömarna menar att det av planeringsmässiga skäl är bra om det redan vid tillfrågan om uppdraget finns en tidsplan upprättad gällande när platsbesöket ska ske och hur många dagar man förväntas avsätta i samband med detta. Det är även en rekommendation att tid bokas in för skrivande av rapporten i direkt anslutning till platsbesöket. Flera bedömargrupper menar att detta förfarande både är mer praktiskt och tidseffektivt jämfört med rapporten skrivs på distans i efterhand.

Platsbesöket var mycket givande som komplement till självvärderingen och övrigt skriftligt underlag. Rent planeringsmässigt skulle det varit bra om datum för platsbesök och en tidsplan fanns tillgänglig då förfrågan att delta som intern och eller extern granskare kom. Detta skulle ha underlättat planeringen och kanske skulle även studeranderepresentanten kunnat vara mer delaktig i processen då.

Vi anser att det första mötet inom panelen var nödvändigt för att kalibrera omdömet inom gruppen. Intervjuerna var omistliga för att kunna förstå och komplettera det skriftliga underlaget, och vi finner det angeläget att dylika intervjuer sker på plats och inte via webbtjänster såsom Skype.

Boka tid för skrivning av rapport (t.ex. en hel dag) i anslutning till möte med programansvariga.

Vidare menar bedömarna att det är att rekommendera att en ordförande med ett sammankallande ansvar utses i bedömargruppen. Flera bedömargrupper har haft någon form av förmöte, ofta virtuellt eller i samband med platsbesöket. Detta anses vara av vikt för att kalibrera gruppens gemensamma omdöme.

Ordföranderoll har varit ett måste för vår process och rekommenderas starkt. Någon behöver ha ansvar för att samla ihop gruppen och stödja processen.

Från början, i samband med att deltagare i utvärderingsgruppen tillfrågas ska en sammankallande projektledare utses och en tydlig tidsplan för arbetet finnas.

Studentdeltagandet i bedömargrupperna har på vissa håll visat sig vara en sårbar punkt, som samtidigt ses som en viktig aspekt. För att möjliggöra rekrytering av studentrepresentanter är det viktigt att i god tid sörja för information till studenterna om att de ges möjlighet att delta. Ett råd är att använda sig av studentkårerna och övriga studentorganisationer för detta.

Nedan följer ytterligare några reflektioner från enskilda bedömargrupper, vilka rör synpunkter rörande bedömningen, ersättningsfrågan, tidsåtgång vid platsbesöket och utvärderingens betydelse för bedömarna själva:

Dialog, erfarenhetsutbyte och reflektion bland lärarna i syfte att utveckla pedagogik, samordna och för att utveckla kompetensen bland lärare är en viktig aspekt som var svår för utvärderingsgruppen att utvärdera.

Den övergripande frågan är om vi genom denna utvärdering kommer åt kvaliteten i utbildningen? Vår

uppfattning är att vi snarare bedömt kvalitetsarbete, men det är kanske gott nog.

Vad gäller tidsåtgång och ersättning; det är självfallet så att den tid vi lagt ned på detta arbete inte på något sätt täcker motsvarande lönekostnader. Vi tycker dock att man kan betrakta detta som ett uppdrag som borde kunna ligga inom tjänsten, ungefär som att agera granskare för en vetenskaplig tidskrift. [...] Om ersättning ska utgå är det viktigt att denna ligger på samma nivå som liknande uppdrag, så att detta inte prioriteras bort till förmån för granskande av sökande till tjänster etc.

Intervjun med lärarkollegiet hade kunnat vara längre. Nu fungerade det bra ändå eftersom vi hade luncher tillsammans och kunde uppsöka lärare för att fråga vid behov. Men om lärarkollegiet är större behöver mer tid avsättas till denna intervju.

It prompted reflection on our own course and recognition of our own strengths and areas for potential improvement. [...] it may have been useful to visit Uppsala and discuss our recommendations with a wider audience.

Andra aspekter av processen i pilotomgången

Till grund för avsnitten nedan ligger pilotomgångens redogörelser till rektor, utvärderingsrapporter, workshops, presentationer under konferensen och utvärdering av konferensen.

Studentmedverkan i utvärderingarna

Studenter har ingått i bedömargrupper i sex av piloterna. I fyra fall lyckades inte berörd studentkår rekrytera någon studentrepresentant till bedömargruppen. I många av piloterna har en studentgrupp från olika delar av utbildningen involverats i självvärderingsarbetet tillsammans med arbetsgruppen ur kollegiet. Studentgruppen har exempelvis intervjuat studenter från olika delar av utbildningen, involverats i självvärderingsarbetet och i återkoppling av självvärderingen i kollegiet. Studenter har också intervjuats vid platsbesök. I en av piloterna skrev en studentgrupp en egen bedömning av sin utbildning ur studentsynpunkt, samt ett dokument med synpunkter på självvärderingen. Båda dessa dokument skickades till bedömargruppen som underlag.

Studenterna som medverkade upplevde arbetet som roligt och lärorikt och uppmanar andra studenter att ta chansen att påverka och diskutera sin utbildning med lärarna. Att informera om utvärderingen och skapa en studentgrupp till självvärderingsarbetet i god tid är ytterligare råd från studenterna. Ett annat råd, som kan underlätta rekryteringen av studenter, är att ge studenter som medverkat i utvärderingen ett intyg över deras insats som kan användas i CV.

Intern bedömare från annan fakultet

I utbildningsutvärderingarna ingår förutom externa bedömare från andra universitet minst en universitetsintern bedömare från en annan fakultet. Universitetsinterna bedömare från hälften av utbildningsutvärderingspiloterna medverkade i programmet på konferensen om utbildningsutvärderingar. Bedömarna menade att det gick bra att bidra i utvärderingar av helt andra ämnesområden, då deras uppgift inte är att göra en ämnesmässig bedömning. Det går att bedöma starka och svaga sidor ur ett pedagogiskt perspektiv och peka på utvecklingsmöjligheter. Uppdraget som intern bedömare uppfattades som väldigt givande. Flera interna bedömare i pilotomgången är excellenta lärare och/eller pedagogiska pristagare.

Underlag till bedömarna

Vilka underlag som bedömarna har fått förutom självvärderingen varierar, men vanligen har de fått utbildningsplan, kursplaner, kursbeskrivningar, studievägledning, litteraturlistor, andra styrdokument, kursvärderingar och kursrapporter. Examinationskriterier för examensarbete, bedömningskriterier för examinationer, exempel på examinationsuppgifter, studenters svar,

förteckning över undervisande lärare, examensmålsmatriser som visar den konstruktiva länkningen mellan mål, undervisning och examination i kurser, statistik över söktryck och genomströmning är ytterligare exempel på underlag. I tre av piloterna ingick självständiga arbeten. I den benchmarkingbaserade utbildningsutvärderingen hade den interna bedömningen särskilt fokus på examination och studentperspektiv, och bedömarna granskade därmed examinationsuppgifter och deltog vid muntlig presentation och opposition av examensarbeten.

Konferensen om utbildningsutvärderingar

Den 8 december 2017 hölls den första årliga konferensen om utbildningsutvärderingar inom ramen för Uppsala universitets modell. Utbildningsansvariga i pilotomgången ombads presentera de viktigaste resultaten av utvärderingen, vad som varit mest kvalitetsdrivande i processen samt tips och lärdomar. Fyra bedömare medverkade i programmet vid konferensen, liksom representanter från områdes- och fakultetsnämnder. Totalt deltog cirka 190 personer vid konferensen, såväl utbildningsansvariga lärare som studenter och personal från olika stödfunktioner.

Syftet med konferensen är att inspirera, sprida resultat och erfarenheter samt stimulera kollegiala diskussioner över institutions- och fakultetsgränser. Tanken är att erfarenheterna ska spridas mellan utbildningsansvariga lärare på olika nivåer, studenter och stödfunktioner, till gagn för utbildningarnas kvalitet. Nästa konferens om utbildningsutvärderingar hålls den 15 mars 2019.

Den skriftliga utvärderingen av konferensen, dock med låg svarsfrekvens, visade att konferensen var uppskattad. Många skrev att de särskilt uppskattade upplägget, det varierade programmet och mötet med kollegor från hela Uppsala universitet. Ett belysande citat:

Det universitetsövergripande kollegiala utbytet! Det var bra med gemensam förmiddag och parallella spår på eftermiddagen.

Tidsåtgång

Av pilotomgångens redogörelser framgår att av de berörda utbildningarna i pilotomgången så har hälften (fem utbildningsutvärderingar) lagt ned i genomsnitt totalt 160 timmars arbetstid, dvs. cirka fyra veckors heltidsarbete på utvärderingen. Det totala antalet timmar per pilot varierar för övriga mellan 105 timmar och cirka 500 timmar (cirka tolv veckor) totalt. Den benchmarkingbaserade utvärderingen tog 330 timmar (cirka åtta veckor) totalt i anspråk.

Bedömarna har å sin sida vanligtvis lagt ned cirka en dryg arbetsvecka på utvärderingsarbetet. Flera har uppgett att det varit svårt att uppskatta exakt hur mycket tid de har lagt ned. Rapporterad nedlagd tid varierar mellan 4-7,5 arbetsdagar (cirka 30-60 timmar) per person.

Studentbarometern

Enligt Handlingsplan för det universitetsövergripande kvalitetsarbetet vid Uppsala universitet 2017 (UFV 2016/39) och 2018-2020 (UFV 2018/462) uppdrar rektor åt avdelningen för kvalitetsutveckling att genomföra en universitetsövergripande enkätundersökning, Studentbarometern, som ska rikta sig till universitetets samtliga studenter på grundnivå och avancerad nivå. Det övergripande syftet med enkätundersökningen är att få en bild av studenternas uppfattning om sin lärande- och studiemiljö. Resultaten ska kunna användas som ett underlag i det fortsatta arbetet med kvalitetsutveckling av universitets utbildningar, och mer specifikt att komplettera kursvärderingar och utgöra ett underlag vid exempelvis självvärderingsarbete i samband med utbildningsutvärderingar inom den egna utvärderingsmodellen. Frågorna i enkäten har ett specifikt fokus på förutsättningar för studenternas lärande, och frågeområdena motsvarar de elva aspekterna som varje utbildningsutvärdering enligt riktlinjerna ska täcka in. Utöver detta ingår även några frågor om psykosocial studiemiljö och diskriminering.

Det är första gången vid Uppsala universitet som den här typen av enkätundersökning genomförs, omfattande hela studentgruppen på grundnivå och avancerad nivå. Studentbarometern kommer genomföras med ett treårsintervall för att ge varje student möjlighet att besvara enkäten en gång under sin utbildning vid Uppsala universitet. Den första ordinarie omgången av Studentbarometern skickas ut till universitetets studenter i november 2018.

En pilotversion av Studentbarometern utfördes under våren 2017 med de studenter som var registrerade på de utbildningar som ingick i pilotomgången. Flera av de utbildningsansvariga som arbetade med pilotomgången uppgav att resultaten från Studentbarometern var ett användbart underlag i utvärderingen, som gav kompletterade information i relation till kursvärderingar och andra egenutvärderade enkätundersökningar. Pilotenkäten skickades ut till cirka 1000 studenter, och svarsfrekvensen varierade mellan 13-68 procent. För att förbättra möjligheten till en god svarsfrekvens, utförs inför utskicket av den fullskaliga Studentbarometern hösten 2018 ett omfattande arbete med förankring och marknadsföring av enkäten, samt ett noggrant övervägande gällande tidpunkten för utskicket.

Utbildningsnyckeltal i GLIS

Hösten 2017 påbörjade planeringsavdelningen i samverkan med områdeskanslierna och avdelningen för kvalitetsutveckling, och med en referensgrupp med representanter från respektive vetenskapsområde, ett arbete med att utifrån vetenskapsområdenas önskemål utveckla enkelt tillgängliga utbildningsnyckeltal i universitetets ledningsinformationssystem, GLIS.

Utbildningsnyckeltalen utvecklades för att kunna användas som stöd i utbildningsuppföljning och vid utbildningsutvärderingar. Utbildningsnyckeltalen blev tillgängliga i GLIS våren 2018.

Hur ser områdes- och fakultetsnämndernas modeller för utbildningsutvärderingar och årlig uppföljning ut?

Områdes-/fakultetsnämnder redovisade sina former och rutiner för utbildningsutvärderingar och årlig uppföljning till rektor 2018 (vanligen benämnda som områdets/fakultetens modell). Uppsala universitets modell för utbildningsutvärderingar är en decentraliserad modell och ansvaret för utformning, genomförande och uppföljning vilar på ansvarig områdes/fakultetsnämnd. Således är det helt i sin ordning att det inom ramen för Uppsala universitets övergripande modell, med gemensamma minimikrav för universitetets utbildningsutvärderingar, finns modeller på respektive områdes-/fakultetsnivå.

Vårterminen 2020 har områdes- och fakultetsnämnder fått i uppdrag av rektor att göra en enklare utvärdering av kvalitetsarbetet så att former och rutiner vid behov kan justeras i halvtid av sexårscykeln. Notervärt är att samhällsvetenskapliga fakulteten då även avser att genomföra en kollegial granskning av fakultetens kvalitetssystem.

Likheterna är stora

Likheterna mellan område/fakulteternas modeller är stora. Av områdesnämndens/fakultetsnämndernas redovisningar framgår att den årliga uppföljningen utformas så att den ska bli kvalitetsdrivande och stärka, systematisera och underlätta inför utbildningsutvärderingarna.

Det framgår av i princip samtliga fakulteter/områdets modeller att institutioner och/eller program skriver en årlig verksamhetsberättelse/kvalitetsrapport, som behandlas av respektive nämnd. Föregående års kvalitetsrapport/verksamhetsberättelse och genomförda åtgärder ska kommenteras.

I så gott som samtliga fall anges att områdes-/fakultetsnämnd beslutar om bedömare på förslag från utvärderingsenheten med beaktande av eventuella jävsförhållanden. Studenter ingår i planering, genomförande och uppföljning och studentrepresentanter utses av studentkårerna och ingår i bedömargrupperna.

Vad särskiljer olika områden/fakulteters modeller?

De huvudsakliga skillnaderna mellan vetenskapsområdets respektive fakulteters modeller framgår nedan. Det finns även skillnader i detaljeringsgrad och tyngdpunkt i beskrivningarna, till exempel med avseende på utbildningsutvärderingarna kontra den årliga uppföljningen. Skillnader i detaljeringsgrad kan exempelvis handla om att i vissa fall nämns att fakulteten tar direkta kostnader till följd av de externa bedömarbesöken, medan den frågan inte berörs i andra redovisningar. Detsamma gäller storleken på ersättning till bedömare, som redovisas i något fall (beslut om ersättningsnivåer finns ofta även om det inte är redovisat).

Utformningen av den årliga uppföljningen

Vid samhällsvetenskapliga, språkvetenskapliga, teologiska och juridiska fakulteterna är det institutionen som avgör vad kvalitetsarbetet ett givet år ska fokusera på, och institutionen gör en årlig kvalitetsrapport (eller verksamhetsberättelse). Vid samhällsvetenskapliga fakulteten skrivs även en årlig kvalitetsrapport per program. Samhällsvetenskapliga fakulteten kommer att ha några gemensamma basfrågor som alla institutioner ska besvara.

Flera fakulteter anger användning av specifika nyckeltal i de årliga kvalitetsrapporterna/verksamhetsberättelserna. Fakulteternas kvalitetsrapporter utformas i flera fall

så att de innehåller samma underlag från år till år för att möjliggöra jämförelser. Exempel på angivna nyckeltal är t.ex. lärarkapacitet och lärarkompetens, pensionsavgångar, nyanställningar, excellenta lärare, pedagogiska dagar, kursplanerevisioner.

Vid historisk-filosofiska fakulteten, fakulteten för utbildningsvetenskaper, teknisk-naturvetenskapliga fakulteten och vetenskapsområdet för medicin och farmaci ingår årsspecifika teman för den årliga uppföljningen. Temana tar sin utgångspunkt i de elva aspekter som anges i riktlinjer för Uppsala universitets modell för utbildningsutvärderingar (UFV 2015/475). Vid två av fakulteterna anges vilka de årsspecifika temana är, medan det på andra håll är institutionen alternativt programmet som ska inkomma med årsspecifika teman utifrån aspekterna. Historisk-filosofiska fakulteten och teknisk-naturvetenskapliga fakulteten har fakultetsvisa teman för olika år. Historisk-filosofiska fakulteten har exempelvis *examination av studentarbeten* som fokusområde år 2018, *pedagogiskt utvecklingsarbete* år 2020 och *uppföljning av alumner/avnämare* år 2022, däremellan ett valfritt uppföljningsämne. Teknisk-naturvetenskapliga fakulteten har *måluppfyllelse, progression, examination och kursvärdering* som utvecklingsfokus 2018, *lärarkompetens och vetenskapligt baserad pedagogik, studenternas lärande, forskningsanknytning, samhällets behov och förberedelser för ett framtida arbetsliv* år 2019, *internationalisering och hållbarhetsperspektiv, studentinflytande, gemensamma teman som verktygskurser, schemaläggning och samläsning* år 2020, *tillgänglig och ändamålsenlig studiemiljö, jämställdhetsperspektiv och lika villkor* år 2021 samt *kontinuerlig uppföljning och utveckling* år 2022. Vid medicinska-farmaceutiska vetenskapsområdet skriver respektive program en handlingsplan för de kommande fem åren med angivna årliga utvecklingsprojekt kopplade till någon/några av de elva aspekterna. Vid fakulteten för utbildningsvetenskaper ska institutionen eller enheten välja två eller tre av aspekterna som de fokuserar på som en del i det ordinarie årliga kvalitetsarbetet.

Utvärderingsenheter

Utvärderingsenheterna varierar mellan områdena/fakulteterna. Det kan vara *huvudområde, utbildningsmiljö* (vanligen institution) eller *program*. Historisk-filosofiska fakulteten, språkvetenskapliga fakulteten och fakulteten för utbildningsvetenskaper har *huvudområden* som utvärderingsenhet (undantag för lärarprogrammen). I särskilda fall, då utbildningsgången för studenter på fristående kurs skiljer sig väsentligt från programstudenter, kan språkvetenskapliga fakulteten komma att ändra utvärderingsenhet. Samhällsvetenskapliga fakulteten har *utbildningsmiljö* som enhet (en institution i de flesta fall). Samhällsvetenskapliga fakulteten menar att man på det viset kan se hur resurserna i verksamheten fördelas och hur prioriteringar görs, vilket är svårare om man ser på varje utbildning för sig. Vid teknisk-naturvetenskapliga fakulteten och vetenskapsområdet för medicin och farmaci utgör *programmen* utvärderingsenheter (det anges att tillhörande huvudområden och examina ingår i utbildningsutvärderingen av programmen). Även teologiska fakulteten och juridiska fakulteten har program som utvärderingsenhet.

Det varierar vidare huruvida uppdragsutbildning utvärderas separat eller i samband med annan utbildningsutvärdering.

Form för utbildningsutvärderingar

Flera fakulteter tillåter olika former för utbildningsutvärderingar, t.ex. bedömarpanel eller benchmarkingbaserad utvärdering. Teknisk-naturvetenskapliga fakulteten har för utbildning på grund- och avancerad nivå valt att använda bedömarpaneler, gemensam bedömarpanel med annan utbildning/lärosäte eller benchmarking. Juridiska, språkvetenskapliga och teologiska fakulteterna samt utbildning på forskarnivå vid teknisk-naturvetenskapliga fakulteten har valt bedömarpanel.

Självvärdering och underlag

Några exempel på sådant som särskiljer olika områdes/fakulteters modeller är att historisk-filosofiska fakulteten indelar självvärderingen i en generell respektive en fördjupad del. I den fördjupade delen fokuseras en valfri kurs, en delkurs, eller en aspekt där det finns behov av utvecklingsarbete. Även teologiska fakulteten har ett liknande upplägg.

Språkvetenskapliga fakulteten gör en uppdelning av de elva utvärderingsaspekterna, där fem anges vara av särskild vikt för utbildningarnas kvalitet. Självvärderingen ska dock även redogöra för de övriga sex aspekterna.

Samhällsvetenskapliga fakulteten fokuserar utvärderingen på tre element; basfrågor som ställs till samtliga utbildningsmiljöer, frågor som miljön själv vill få reda på, samt eventuella frågor från fakulteten på förekommen anledning. Institutionen ska skriva en problematiserande och utvecklingsinriktad självvärdering med frågorna som grund.

I vissa fall anger området/fakulteten exempel på olika underlag som kan ingå till bedömarna, i andra fall anges att vissa underlag alltid ska ingå. Vid historisk-filosofiska fakulteten och språkvetenskapliga fakulteten ingår ett urval av självständiga arbeten i utbildningsutvärderingar på grund och avancerad nivå i underlaget till bedömarna. Vid dessa fakulteter anges vidare att ett urval examinationsuppgifter ska ingå. Vid andra fakulteter anges att t.ex. självständiga arbeten, examinationsuppgifter *kan* ingå. Vad gäller övriga underlag så nämns t.ex. utbildningsplaner, kursplaner, studiehandledningar, kursvärderingar, kursrapporter, enkäter, verksamhetsrapporter, studievägledares uppföljningsarbete, nyckeltal exempelvis söktryck och genomströmning.

Utbildning på forskarnivå

Det varierar huruvida all utbildning på forskarnivå inom området/fakulteten utvärderas samma år eller inte. Samhällsvetenskapliga fakulteten låter utvärdera alla utbildningar på forskarnivå under samma år, även de utbildningar som redan utvärderats av UKÄ, för att på så sätt få ett jämförande perspektiv mellan fakultetens forskarutbildningar. Även de språkvetenskapliga, teologiska och juridiska fakulteterna utvärderar all utbildning på forskarnivå samlat under ett visst år (undantaget de forskarutbildningar som UKÄ har utvärderat).

Språkvetenskaplig fakultet anger att de kommer att utgå från UKÄ:s reviderade vägledning för utvärdering av utbildning på forskarnivå vid utvärderingarna av forskarutbildningsämnen. Juridiska fakulteten anger att ett urval av avhandlingar kommer att ingå. Vetenskapsområdet för medicin och farmaci genomför 2018-2019 utbildningsutvärderingar av all utbildning på forskarnivå, vilket innebär att de två stora forskarutbildningsämnena medicin respektive farmaci har utvärderats inom ramen för Uppsala universitets modell redan innan UKÄ gör utvärderingen av ett urval forskarutbildningsämnen inom medicin utifrån SCB:s klassificering av forskarutbildningsämnen.

Vid teknisk-naturvetenskapliga fakulteten redovisas två modeller, varav en gäller utbildning på forskarnivå. Fakulteten har fokusområden för årlig uppföljning, exempelvis sker år 2018 en *översyn av forskarutbildningsämnena och inriktningar*, definition av ämnen/inriktningar, samt fokus på *kurser på forskarnivå och rutiner för kursvärderingar*. Fokusområden för år 2019 är processer för *utlysning och rekrytering till utbildningen, handledarkompetens och handledarkollegier*, förberedelser för ett *framtida arbetsliv, kvalitetssäkring av avhandling och förberedelser för disputation*. Fakultetens modell för utvärdering av utbildning på forskarnivå anger att den interna granskaren i vissa fall kan komma från en annan sektion inom fakulteten, under förutsättning att utifrån-perspektivet uppfylls. Teknisk-naturvetenskapliga fakulteten har sex sektioner med olika ämnesområden (matematik/datavetenskap, fysik, teknik, kemi, biologi, geovetenskap).

Uppsala universitets tidsplan för utbildningsutvärderingar 2017-2022

Tidsplanen för utbildningsutvärderingar vid Uppsala universitet under sexårscykeln 2017-2022 är uppdaterad efter att områdes- och fakultetsnämnder inkommit med fastställda tidsplaner i samband med redovisningen till rektor i februari 2018. Det genomförs utbildningsutvärderingar under alla sex åren, men det totala antalet varierar liksom fördelningen mellan områden/fakulteter för olika år (se Tabell 2). Några fakulteter har fördelat utbildningsutvärderingar under alla sex åren medan några fakulteter har lagt in ett mellanår utan utbildningsutvärderingar.

Uppsala universitets tidsplan innebär att knappt hälften av utbildningsutvärderingarna har hunnit genomföras under de första tre åren av sexårscykeln. När UKÄ granskar Uppsala universitets kvalitetssäkringsarbete med start hösten 2020 har samtliga fakulteter genomfört, alternativt har pågående, utbildningsutvärderingar. Tre fakulteter har valt att inte genomföra utbildningsutvärderingar år 2020 (historisk-filosofiska, teologiska, juridiska).

Det exakta antal utbildningsutvärderingar går inte helt att utläsa av områdenas/fakulteternas tidsplaner då det inte alltid framgår om utbildningar på grundnivå och avancerad nivå utvärderas var för sig eller inte.

Under 2018 utvärderas förskolläro- och grundläroutbildningarna samt ämnesläroutbildningarna i matematik, svenska och samhällskunskap vid Uppsala universitet av UKÄ. På forskarnivå utvärderas 2018 utbildningen i litteraturvetenskap. Kommande år efter det fram till år 2022 utvärderas ett urval av forskarutbildningsämnena inom medicin och kemi, sjuksköterskeutbildningen, ett urval av inriktningar inom specialistsjuksköterskeutbildningen samt läkarutbildningen av UKÄ.

Tidsplanen finns i Bilaga 2.

Tabell 2. Översikt över antal utbildningsutvärderingar under sexårscykeln 2017-2022.

ÅR	UU utbildningsutvärderingar	UKÄ utbildningsutvärderingar
2017	10	8 (utbildningar på forskarnivå)
2018	11	5
2019	ca 35-38	1 + tematisk utvärdering
2020	ca 41	2 + lärosätesgranskningen
2021	ca 26	2-5 + tematisk utvärdering
2022	ca 15	2

Vårterminen år 2020 ska områdes-/fakultetsnämnder, i halvtid av sexårscykeln, genomföra en enklare formativ utvärdering av kvalitetsarbetet, inbegripet utbildningsutvärderingar och årlig uppföljning, vilket rapporteras till rektor i juni 2020.

Vårterminen 2020 kommer UKÄ att genomföra sin juridiska lärosättestillsyn av Uppsala universitet enligt en ny metod. Fokus ligger på att granska de rättsliga frågor som berörs i de europeiska riktlinjerna för kvalitetssäkring av högre utbildning, ESG (*European Standards and Guidelines for Quality assurance of Higher Education*). Resultatet av lärosättestillsynen kan sedan utgöra ett underlag i UKÄ:s lärosätesgranskning av Uppsala universitet.

Pågående utbildningsutvärderingar 2018

Under 2018 genomför fem fakulteter/område sammanlagt elva utbildningsutvärderingar: fyra högskoleingenjörsprogram (byggteknik, elektroteknik, maskinteknik, kvalitetsutveckling och ledarskap), kandidatprogram i ledarskap-kvalitet-förbättring, biomedicinska analytikerprogrammet, receptarieprogrammet, institutionen för psykologi, statistiska institutionen, utbildning på forskarnivå vid juridiska fakulteten samt en utbildningsutvärdering vid teologiska fakulteten (religionsvetenskap A, fristående kurser och uppdragsutbildning). En av utbildningsutvärderingarna under 2018 är en benchmarkingbaserad utvärdering, övriga har bedömarpaneler.

Summary

In autumn 2016, the Vice-Chancellor approved Uppsala University's Model for Review of Study Programmes. The overarching purpose of Uppsala University's reviews of study programmes is to systematically contribute to ensuring and enhancing the quality of the University's educational offerings, and to promote education of the highest national and international quality. Under Uppsala University's rules of procedure, the responsibility for the design, implementation and follow-up of study programme reviews rests with the relevant disciplinary domain/faculty board.

Uppsala University's Model for Review of Study Programmes⁴ is based on the following principles. The model:

- *is decentralised and based on continuous quality enhancement work;*
- *is based on an exploratory approach to evaluations in which external peer review and collegial work forms are natural components;*
- *promotes quality and includes student/doctoral student participation;*
- *is stringent, i.e. able to identify and remedy deficiencies;*
- *is as simple and cost-efficient as possible.*

The model consists of two parts: internal annual systematic follow-up of study programmes, and comprehensive external peer review of all programmes at least once every six years. The stringency of the system derives from requirements for external and internal reviews, disciplinary domain/faculty boards' conclusions and follow-ups of measures, the annual conference and transparency regarding results and planned measures.

Uppsala University's Model for Review of Study Programmes further includes the annual compilation of a University-wide quality report based on the past year's completed reviews. The overall aim of the quality report is to summarise what the reviews of the study programmes *have shown* – that is, the findings of the review panels together with the analysis and planned actions formulated by study programme representatives – in order to provide an overview and to contribute to the dissemination of information across the University. The target audience for the report is broad and includes the Vice-Chancellor, the University Board, faculty boards, heads of departments, directors of studies, programme coordinators, committees, the disciplinary domain offices, central support functions, teachers, students and doctoral students. The report is addressed to the Vice-Chancellor.

Uppsala University's Model for Review of Study Programmes came into use in 2017 with a pilot round comprising ten reviews of study programmes. The pilot round included the following programmes: the Physiotherapy Programme, the Master Programme in Clinical Pharmacy, the Master Programme in Molecular Biotechnology Engineering, freestanding courses at CEMUS, the Department of Food Studies (excluding doctoral programmes), main fields of study in Chinese, Gender Studies, Classical Archaeology and Ancient History, the History of Science and Ideas, and Literature Science. In December 2017, Uppsala University held its first annual conference for reviews of study programmes. The findings of the reviews of study programmes were presented at the conference, together with experiences drawn from the pilot round.

The documentation used to compile the quality report mostly consists of the *reviewer reports* written by the review panels, the *evaluation reports* written by the study programme representatives together

⁴"Study programmes" refers to all existing study programmes at first-cycle level (courses, degree programmes, main fields, subsidiary fields), second-cycle level (courses, degree programmes, main fields) and third-cycle level (subjects, courses), freestanding courses which are not part of any study programme, access programmes, supplementary teacher training programmes and contract education.

with respective faculty board, and the *summaries of experiences* from the pilot round that have been presented to the Vice-Chancellor.

Reviews of study programmes in the pilot round

Table 3 below gives a broad summary of the areas in which the major strengths and weaknesses/areas for improvement lie, after compiling the results from all study programme reviews included in the pilot round. The table also gives a general view of the recommendations given by the review panels, together with the planned actions formulated by study programme representatives. Fields marked in green (placed at the top of the table) indicate areas where the review panels only considered the area a strength. Yellow fields indicate that both strengths and weaknesses/areas for improvement were identified in the area. In certain cases, the quality of a particular area varies between reviewed programmes, but it is also possible for the quality of an area to vary *within* a programme. For example, some aspects of internationalisation might work satisfactorily in a certain study programme, while other aspects do not. Fields marked in red (placed at the bottom of the table) indicate that the review panels only identified the area as a weakness/area for improvement in the cases it has been mentioned.

Table 3. Overview of areas of strengths, weaknesses/areas for improvement, and recommendations suggested by the review panels, together with the planned actions formulated by study programme representatives.

Review panel findings			Planned actions by study programme representatives
Strengths	Weaknesses/areas for improvement	Recommendations	
Teachers' subject competence			
Continuous quality development of programmes		Systematic quality assurance work	Pedagogical quality assurance work
Active student participation			
Teachers' pedagogical competence	Teachers' pedagogical skills development	Collegiality and pedagogical skills development	Pedagogical skills training
Progression throughout the programme	Progression	Progression	Progression
Prerequisites for goal attainment Good constructive alignment	Unclear educational goals or unclear goals for learning Examining seminars	Educational goals and goal attainment	Overall goal/purpose of the programme Learning goals Forms of examination and assessment criteria Constructive alignment

Training in critical thinking skills	Research connection and scientific writing skills	Research connection	Research connection, scientific method and scientific writing skills
Student influence	Student influence in practice and course evaluations	Student influence and course evaluation work	Student influence and course evaluation work
Outreach/collaborations and working life connection	Outreach/collaborations and working life connection	Outreach/collaborations and working life connection	Outreach/collaborations and working life connection
Good study and learning environment	Work load Study environment		
Internationalisation	Internationalisation	Internationalisation	Internationalisation
	Insufficient economic resources for programmes	Economy and employment	Economic resources and teacher capacity
	Systematic course syllabus work Literature lists		Course syllabus revisions
	Gender equality and sustainability	Gender equality and sustainability	Gender equality and sustainability
	Work on retention and student completion	Retention and student completion	Prerequisites for students, student completion and retention

Deriving from the above overview, some questions or areas can be identified that might require further discussion within the University. These areas are not exhaustive, but should rather be regarded as starting points for discussion.

- **Course evaluations**

Review panels have noted that the work on course evaluations and course reports needs to be strengthened, including feedback to students. In fact, some planned actions in response to the reviews of study programmes include improvements concerning course evaluations. Uppsala Student Union has examined course reports at six different faculties and wishes to initiate a discussion with the University on the quality assurance of course reports. One idea is for the Division for Quality Enhancement to give a seminar with a special focus on course reports, in cooperation with Uppsala Student Union.

- **Collegiality and pedagogical skills development have a bearing on goal attainment, constructive alignment and progression**

In response to the reviews, several study programme representatives are planning actions on revision of course syllabi, literature lists, constructive alignment, forms of examination and assessment criteria. There are also plans to introduce teacher teams to strengthen collegial collaboration. Further, it is important to ensure good quality in examinations and

other assessments of students' achievements. There may be a need to review the procedures used by different programmes to ensure legal certainty and good coverage of learning goals in examinations. Internationally, the use of external examiners or censors is common, and it might be an idea to use this method occasionally as a way to calibrate the assessment of examinations. The Unit for Academic Teaching and Learning can offer University-wide courses, workshops and consultations on different areas of pedagogical skills development.

- **Student completion and retention**

In a couple of the evaluated study programmes, actions are planned concerning student completion rates, drop-outs and non-completion. The Planning Division has developed easily accessible educational indicators in the GLIS system, which can be useful in the follow-up of study programmes. Moreover, there is some international research on 'the first-year experience', with suggestions on how to work proactively to avoid losing students early in their studies. Some work on this has been done in the Disciplinary Domain of Science and Technology.

- **Working life connection and outreach/cooperation with stakeholders**

Some reviews considered working life connection and outreach/cooperation with stakeholders to be a strength of the study programme, while others recommended improvements in this area. Various actions to strengthen the working life connection are in fact planned in some programmes, for example through increased interaction with stakeholders and alumni studies. The Faculty of Science and Technology has preparations for future working life as a special theme for its annual follow-up in 2019.

- **Internationalisation, gender equality and sustainability**

Some review panels give recommendations in these areas, and actions are planned to improve work on this. TUR (the pedagogical advisory board of the Faculty of Science and Technology) offers courses on *Teaching in the International Classroom* for the faculty's teachers. The courses offered by the Unit for Academic Teaching and Learning include the topics of sustainability and gender equality. In addition, every year Uppsala University nominates teachers for the scholarship programme *Teaching Sabbatical*, offered by the Swedish Foundation for International Cooperation in Research and Higher Education (STINT).

- **Economic resources**

The weakness mentioned by most review panels is that programmes have insufficient economic resources. As the review panels are well aware, financial matters often lie outside the influence of study programme representatives. Nevertheless, this factor affects the quality of programmes in various ways. Review panels write that insufficient economic resources lead to the hiring of fewer teachers, with less scheduled teaching as a result. Further, the use of temporary employments in order to save money makes the programmes less stable. It is the disciplinary domain/faculty boards that need to assess which of the suggested recommendations are possible to implement within the financial framework of their education. It is also up to the boards to decide if it is possible to allocate more money, or if the programme needs to be shut down. It might be considered whether the instructions given to review panels should state that the recommendations made by the panels should preferably fit within the financial framework of the programme, unless the quality is so poor that increased financial resources are deemed necessary to improve the education concerned.

Experiences drawn from the pilot round

All ten study programmes included in the pilot round have shared their experiences of the process. The review panels were also encouraged to share their considerations concerning the model. The brief summary below outlines the main experiences drawn from the pilot round.

All summaries of experiences presented after the pilot round emphasise the positive role of the evaluations in driving quality. The exploratory approach to evaluations taken in the model, in which external peer review and collegial work forms are natural components, is considered very rewarding in most cases. Other aspects regarded as especially valuable are the self-evaluation conducted by the collegium, the on-site visit by the review panels and student participation. Thus far, the model also seems to correspond well to the principles laid down in the guidelines (see page 47 above).

Nonetheless, a number of challenges for the model have been identified after the pilot round. The main challenges brought forward concern time, time planning and organisation. The recruitment of review panellists, writing of the self-evaluation and analysis of evaluation material are time-consuming processes that require planning well in advance. Some other challenges include the recruitment of review panel members (external as well as internal within the University), the remuneration of panel members, student participation, keeping the time schedule over the six-year cycle of evaluation, and effective use of resources. A balance needs to be struck between conducting cost-effective study programme reviews, which at the same time are meaningful, (sufficiently) stringent, and quality driving.

Notably, the Vice-Chancellor has decided to make the disciplinary domain/faculty boards responsible for conducting a simpler evaluation of quality management within each disciplinary domain/faculty in the spring of 2020, focusing on forms for annual follow-up and review of study programmes, to allow for any necessary adjustment of routines and procedures halfway through the six-year cycle.

UPPSALA
UNIVERSITET

Bilaga 1

UFV 2015/475

Riktlinjer för Uppsala universitets modell för utbildningsutvärderingar

Fastställd av rektor 2016-10-25

Riktlinjer för Uppsala universitets modell för utbildningsutvärderingar

Uppsala universitets systematiska kvalitetsarbete av utbildning omfattar såväl kvalitetssäkring som kvalitetsutveckling. Enligt Uppsala universitets arbetsordning vilar ansvar för kvalitet i utbildning på respektive områdes/fakultetsnämnd som med sin kunskap om de aktuella utbildningarna bäst kan bedöma hur kvaliteten säkerställs och utvecklas. Uppsala universitets modell för utbildningsutvärderingar lägger därför ansvaret för utformning, genomförande och uppföljning av utbildningsutvärderingar på respektive områdes/fakultetsnämnd. Uppsala universitets modell omfattar två delar: årlig systematisk uppföljning av utbildning och utbildningsutvärderingar vart sjätte år. Den årliga uppföljningen är en del av områdes/fakultetsnämnders ansvar för kvaliteten i utbildningarna och en integrerad del av modellen.

Uppsala universitets utbildningsutvärderingar ska systematiskt bidra till att säkerställa och utveckla kvaliteten på utbildningarna. Uppsala universitets utbildningsutvärderingar har ambitioner att stimulera till utbildning av högsta nationella och internationella kvalitet.

- All utbildning¹ på grundnivå, avancerad nivå och forskarnivå ska utvärderas minst en gång vart sjätte år i en utbildningsutvärdering. Områdes- eller fakultetsnämnd avgör hur utbildningar grupperas i lämpliga utvärderingsenheter. Utbildningarna ska så långt möjligt analyseras i sin helhet.
- Utvärderingen ska ske utifrån krav som anges i högskolelag (1992:1434) och högskoleförordning (1993:100) (examensordningen) och med beaktande av europeiska principer för kvalitetssäkring (ESG), mål och strategier för Uppsala universitet och utbildningsspecifika styrdokument. (Se sammanfattande ruta nedan) Varje utbildningsutvärdering ska:
 - utformas så att den genererar den kunskap som krävs för att säkerställa och utveckla kvaliteten för aktuell utbildning,
 - omfatta en helhetsbedömning av utbildningens kvalitet - dess styrkor, svagheter och utvecklingsområden,
 - innefatta extern granskning av minst två kollegor från ett eller flera lärosäten, såväl som av minst en kollega från annan fakultet/vetenskapsområde inom Uppsala universitet, enligt vedertagna principer för peer review,
 - innebära att såväl berörda lärare som studenter/doktorander medverkar i planering, genomförande och uppföljning av utvärderingen,
 - innehålla en självvärdering och relevanta underlag som grund för bedömningen
 - resultera i ett sammanfattande bedömarutlåtande om utbildningens styrkor, svagheter/utvecklingsområden samt rekommendationer
 - resultera i en kort utvärderingsrapport där utbildningsansvariga sammanfattar de viktigaste slutsatserna utifrån självvärdering och bedömarutlåtande och redovisar

¹ Med all utbildning avses all förekommande utbildning på grundnivå (kurser, utbildningsprogram, huvudområden, biområden), avancerad nivå (kurser, utbildningsprogram, huvudområden) och forskarnivå (ämnen, kurser), behörighetsgivande förutbildning, kompletterande pedagogisk utbildning, uppdragsutbildning. Den utbildning som blir föremål för UKÄ:s utbildningsutvärderingar under sexårsperioden undantas från riktlinjerna avseende *genomförande* av utbildningsutvärdering, men redovisning och uppföljning av resultaten sker enligt föreliggande riktlinjer. I det fall UKÄ:s utvärdering resulterar i omdömet ifrågasatt kvalitet ska Uppsala universitets rutiner följas. Gemensamma utbildningsprogram med annat lärosäte kan utvärderas externt i enlighet med överenskommelsen mellan lärosätena och inom ramen för nationella krav, men redovisning och uppföljning av resultaten sker enligt föreliggande riktlinjer.

planerade åtgärder/utvecklingsinsatser, även utvärderingens metod och uppläggning anges.

Områdes- eller fakultetsnämnd ansvarar för:

- att en kort utvärderingsrapport enligt ovan sammanställs, diarieförs och görs tillgänglig internt
- att utvärderingsrapporten även innehåller nämndens slutsats, inklusive om behov av särskild uppföljning föreligger,
- att planerade åtgärder tillsammans med det sammanfattande bedömarutlåtandet görs allmänt tillgänglig,
- att åtgärder och utvecklingsinsatser vidtas och följs inom ramen för årlig uppföljning
- att nödvändiga åtgärder följs upp inom ett år, och därefter följs upp till dess de är genomförda eller tills utbildningen lagts ned
- att årligen sammanställa och analysera resultat och slutsatser av årets utbildningsutvärderingar inklusive behov av särskild uppföljning, vilket redovisas till rektor inom ramen för ordinarie verksamhetsplanering och verksamhetsuppföljning,
- att resultaten från årets genomförda utbildningsutvärderingar presenteras av utbildningsansvariga vid den årliga konferensen för utbildningsutvärderingar,
- att besluta om att utbildningsutvärderingar inom specifika ämnesområden i tillämpliga delar kan ersättas av annan extern ackreditering (t ex EQUIS). Redovisning och uppföljning av resultaten sker dock i enlighet med föreliggande riktlinjer.

Varje utbildningsutvärdering ska täcka in följande aspekter:

- att utbildningarna når målen i högskolelagen och högskoleförordningen (examensordningen) och utbildningsspecifika mål, dvs. att de faktiska studieresultaten motsvarar de förväntade studieresultaten
- att undervisningens innehåll och form vilar på vetenskaplig grund samt beprövad erfarenhet
- att undervisningen sätter studenters/doktoranders lärande i centrum
- att målen examineras på ett ändamålsenligt och rättssäkert sätt och att progression säkerställs
- att verksamma i utbildningen har aktuell ämnesmässig och högskolepedagogisk/ämnesdidaktisk kompetens samt att lärarkapaciteten är tillräcklig
- att internationalisering och internationella perspektiv liksom hållbarhetsperspektiv främjas
- att jämställdhetsperspektiv integreras i utbildningen
- att utbildningen svarar mot individens och samhällets behov av bildning och professionell kunskap och förbereder studenterna för ett framtida arbetsliv
- att studenterna/doktoranderna har inflytande i planering, genomförande och uppföljning av utbildningen
- att en för alla studenter/doktorander tillgänglig och ändamålsenlig studiemiljö föreligger
- att kontinuerlig uppföljning och utveckling av utbildningen genomförs

För fördjupad beskrivning av de mål som rör utbildning på grundnivå och avancerad nivå i mål och strategier för Uppsala universitet hänvisas till pedagogiskt program för Uppsala universitet.

Uppsala universitets modell för utbildningsutvärderingar bygger på följande utgångspunkter. Modellen:

- är decentraliserad och bygger på det löpande kvalitetsarbetet,
- utgår från ett forskande förhållningssätt till utvärdering där extern kritisk granskning och kollegiala arbetsformer är en självklarhet,

- är kvalitetsdrivande och innefattar student/doktorandmedverkan
- är skarp, dvs. förmår identifiera och åtgärda brister, och
- är så enkel och kostnadseffektiv som möjligt.

Extern granskning är en väl förankrad form av akademisk kvalitetssäkring, som i detta sammanhang tillförsäkrar att universitetets utbildningar underställs oberoende granskning och kan relateras till motsvarande utbildningar vid andra lärosäten. Intern granskning av en kollega från annan fakultet/område bidrar till att ifrågasätta det för givet tagna inom aktuellt ämnesområde och ökar kunskaps- och erfarenhetsutbytet inom universitetet. Den årliga konferensen för utbildningsutvärderingar bidrar med ytterligare tillfälle till konstruktiv kritisk blick från andra kollegor och studenter/doktorander inom universitetet, liksom till spridandet av goda exempel och lärdomar.

Skärpan i systemet åstadkoms genom krav på extern och intern granskning av all utbildning, områdes/fakultetsnämnders slutsats och uppföljning av åtgärder samt öppenheten med resultat och planerade åtgärder. Även konferensen bidrar till systemets skärpa. Resultat och åtgärder rapporteras inom ramen för den ordinarie verksamhetsplanering och uppföljningsprocessen, vid rektors årliga områdesdialog och vid den årliga konferensen för utbildningsutvärderingar. En universitetsövergripande kvalitetsrapport sammanställs årligen utifrån genomförda utbildningsutvärderingar och konferens och föredras för rektor.

Modellen medger rikhaltiga kvalitativa jämförelser, internationella jämförelser, jämförelser över tid och meningsfull jämförbarhet genom att valida och relevanta jämförelser kan göras mellan utbildningar. Detta är centralt ur såväl ett kvalitetssäkrings- som utvecklingsperspektiv.

Utbildningsutvärderingar 2017-2022

Tidsplan
Uppsala universitet

Uppdaterad maj 2018

2017 – UU utbildningsutvärderingar

Vetenskapsområde/fakultet	Utbildningsutvärdering
Historisk-filosofiska fakulteten	Antikens kultur och samhällsiv (grundnivå och avancerad nivå) Genusvetenskap (grundnivå och avancerad nivå) Idé- och lärdomshistoria (grundnivå) Utteraturvetenskap (grundnivå)
Samhällsvetenskapliga fakulteten	Institutionen för kostvetenskap (dok vs utbildning på forskarnivå)
Språkvetenskapliga fakulteten	Kinesiska (grundnivå och avancerad nivå)
Teknisk-naturvetenskapliga fakulteten	Civiltjänstprogram molekylär bioteknik Frisående kurser vid CEWIS
Vetenskapsområdet för medicin och farmaci	Fysioterapiprogrammet (inklusive handledningen) Magisterprogram i klinisk farmaci

2017 - UKÄ utvärderingar

Vetenskapsområde/fakultet	UKÄ utvärdering
Fakulteten för utbildningsvetenskaper	Utbildning på forskarnivå Pedagogik
Historisk-filosofiska fakulteten	Utbildning på forskarnivå Historia Utbildning på forskarnivå Konstvetenskap
Samhällsvetenskapliga fakulteten	Utbildning på forskarnivå Nationalekonomi
Teknisk-naturvetenskapliga fakulteten	Utbildning på forskarnivå Psykologi Utbildning på forskarnivå Datavetenskap
Teologiska fakulteten	Utbildning på forskarnivå Etik Utbildning på forskarnivå Religionshistoria

2018 – UU utbildningsutvärderingar

Vetenskapsområde/fakultet	Utbildningsutvärdering
Juridiska fakulteten	Utbildning på forskarnivå vid Juridiska fakulteten
Samhällsvetenskapliga fakulteten	Institutionen för psykologi (dok vs utbildning på forskarnivå) Statistiska institutionen (dok vs utbildning på forskarnivå)
Teknisk-naturvetenskapliga fakulteten	Kandidatprogram ledarskap/kvalitet-förbättring Högskoleingenjörprogram Byggnadsteknik Högskoleingenjörprogram i elektronik
Teologiska fakulteten	Högskoleingenjörprogram i kvalitetsutveckling och ledarskap Högskoleingenjörprogram i maskinteknik
Vetenskapsområdet för medicin och farmaci	Religionsvetenskap A, fristående kurser, uppdragsutbildning Biomedicinska analytikerprogrammet Receptarprogrammet (p-zak-svabst) Utbildning på forskarnivå medicin och farmaci (p-zak-svabst)

2018 - UKÄ utvärderingar

Vetenskapsområde/fakultet	UKÄ utvärdering
Fakulteten för utbildningsvetenskaper	Förskolläraexamen Grundläraresamen (F-3)
	Grundläraresamen (4-6)
	Komplexa ämnen: Matematik, Svenska, Samhällskunskap (år 11-2018)
Historisk-filosofiska fakulteten	Utbildning på forskarnivå Literaturvetenskap

2019 – UU utbildningsutvärderingar

Vetenskapsområde/fakultet	Utbildningsutvärdering
Fakulteten för utbildningsvetenskaper	Barn- och ungdomsvetenskap (grundnivå och avancerad nivå) Utbildning på forskarnivå Didaktik Utbildning på forskarnivå Utbildningssociologi Uppragsutbildning (EU, Rektorsprogrammet RUT, SWEDSD)
Historisk-filosofiska fakulteten	ABM (avancerad nivå och forskarnivå) Antikens kultur och samhällsiv (utbildning på forskarnivå) Arkeologi (grundnivå, avancerad nivå och forskarnivå) Arkeologi med inriktning mot osteologi (grundnivå) Demokratutveckling (magisterexamen) Egyptologi (grundnivå och forskarnivå) Estetik (grundnivå, avancerad nivå och forskarnivå) Global miljöhistoria (avancerad nivå)

2019 – UU utbildningsutvärderingar

Vetenskapsområde/fakultet	Utbildningsutvärdering
Historisk-filosofiska fakulteten	Idé- och lärdomshistoria (avancerad nivå och forskarnivå) Literaturvetenskap (grundnivå och forskarnivå) Osteologi (grundnivå) Prenkelt (klassik) (grundnivå, avancerad nivå och forskarnivå) Skanjövästrik (avancerad nivå) Teoretisk filosofi (grundnivå, avancerad nivå och forskarnivå) Retorik (grundnivå, avancerad nivå och forskarnivå) Magisterprogrammen
Juridiska fakulteten	Institutionen för informatik och media (dock ej utbildning på forskarnivå)
Samhällsvetenskapliga fakulteten	Kulturgeografiska institutionen (dock ej utbildning på forskarnivå)
Teknisk-naturvetenskapliga fakulteten	Biologi (grundnivå, och avancerad nivå, inklusive kandidatprogram, magisterexamen)

2019 – UU utbildningsutvärderingar

Vetenskapsområde/fakultet	Utbildningsutvärdering
Teknisk-naturvetenskapliga fakulteten	Geovetenskap (grundnivå och avancerad nivå) Kemii (grundnivå och avancerad nivå) Utbildning på forskarnivå Matematik Utbildning på forskarnivå Teknik Masterprogram i Euroculture Magisterprogram i humanitärt arbete vid konflikter Masterprogram i International Humanitarian Action Masterprogram i mänskliga rättigheter Masterprogram i religion, fred och konflikt Receptarprogrammet (fr 2018-11-2019) Röntgensjukvårdsprogrammet (fr 2018-11-2019)
Teologiska fakulteten	
Vetenskapsområdet för medicin och farmaci	

2021 – UU utbildningsutvärderingar

Vetenskapsområde/fakultet	utbildningsutvärdering
Fakulteten för utbildningsvetenskaper	Speciallära programmet
	Upprättsutbildning FBA (fortsättningsutbildningen för Advokat Internationellutbildning)
Historik- /filosofiska fakulteten	Utbildningssociologi (grundnivå och avancerad nivå)
	Etnologi, avancerad nivå och forskarnivå
Samhällsvetenskapliga fakulteten	Föräntals och följemed (grundnivå och forskarnivå)
	Genusvetenskap (grundnivå)
Teologiska fakulteten	Historia (grundnivå och avancerad nivå)
	Konstvetenskap (grundnivå och avancerad nivå)
Teknisk-naturvetenskapliga fakulteten	Kulturantropologi (grundnivå, avancerad nivå och forskarnivå)
	Kulturvård (grundnivå och avancerad nivå)
Vetenskapsområdet för medicin och farmaci	Musikvetenskap (grundnivå, avancerad nivå och forskarnivå)
	Mångfaldsstudier (med ännu arbetet)

2021 – UU utbildningsutvärderingar

Vetenskapsområde/fakultet	Utbildningsutvärdering
Historisk-filosofiska fakulteten	Rensässansstudier (grundnivå)
	Speldesign (grundnivå och avancerad nivå)
Samhällsvetenskapliga fakulteten	Textvetenskap (grundnivå, avancerad nivå och forskarnivå)
	Centrum för socialt arbete (grundnivå och forskarnivå)
Språkvetenskapliga fakulteten	Barnetenskap, historiska institutionen (grundnivå och forskarnivå)
	Sociologiska institutionen (grundnivå och forskarnivå)
Teologiska fakulteten	Utbildningar på forskarnivå vid språkvetenskapliga fakulteten (skick sig emellan som med anslutning)
	Utbildning på forskarnivå vid teologiska fakulteten
Vetenskapsområdet för medicin och farmaci	Civiltjänstprogram
	Biomedicinprogrammet
Vetenskapsområdet för medicin och farmaci	Fysioterapi (programmet)
	Masterprogram i läkemedelsmodellering

2021 – UU utbildningsutvärderingar

Vetenskapsområde/fakultet	utbildningsutvärdering
Vetenskapsområdet för medicin och farmaci	Masterprogrammen vid medicinska fakulteten (10 program)
	Upprättsutbildning vid vetenskapsområdet

2021 - UKÄ utvärderingar

Vetenskapsområde/fakultet	UKÄ utvärdering
Vetenskapsområdet för medicin och farmaci	Sjukvårskutbildning (juni 2021)
	Specialistutsköttersutbildning, urval inriktningar (juni 2021)
Tematisk utvärdering – tema Ökänt	UKÄ utvärdering
Vetenskapsområdet för medicin och farmaci	Tematisk utvärdering (t.ex. internationalisering, breddad rekrytering, jämställdhet eller utbildningarnas anpassbarhet och förberedelse för arbetslivet)

2022 – UU utbildningsutvärderingar

Vetenskapsområde/fakultet	utbildningsutvärdering
Fakulteten för utbildningsvetenskaper	Didaktik (enkorad nivå) Pedagogik (inkl inriktning vuxna och arbetsliv PIVA) (genomgående och enkorad nivå) Pedagogiskt ledarskap (enkorad nivå) Specialpedagogik (enkorad nivå)
Juridiska fakulteten	Juristprogrammet
Samhällsvetenskapliga fakulteten	Företagsekonomiska institutionen (enkorad utbildning på distansnivå) Institutionen för freds- och konfliktforskning (enkorad utbildning på distansnivå) Utbildning på forskarnivå vid samhällsvetenskaplig fakultet (enkorad nivå)
Teologiska fakulteten	Kandidatprogrammen i religionsvetenskap
Vetenskapsområdet för medicin och farmaci	Apotekarprogrammet Fridående kurs och övrig utbildning Logopedprogrammet

2022 – UU utbildningsutvärderingar

Vetenskapsområde/fakultet	utbildningsutvärdering
Vetenskapsområdet för medicin och farmaci	Masterprogrammet i läkemedelsanvändning Masterprogrammet i läkemedelsutveckling Specialistläkarskejskeprogrammet (se inriktningar som UKÄ inte utvärderar)

2022 - UKÄ utvärderingar

Vetenskapsområde/fakultet	UKÄ utvärdering
Vetenskapsområdet för medicin och farmaci	Läkarprommet Specialistläkarskejskeutbildning, urval inriktningar (sen 2022)